Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 11 АВГУСТ, 1988 ШУ. ★ № 96 (7599). ★ Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхӀар кхоачашду

Вай республикерча промышленни предприятешта юкъе эггара хьалхарчарца госприемкагӀа къахьега йолаеннарех я СССР 60 шу дизара цӀерагӀча Грозненски «Оргтехника» яхача производственни объединене коллектив. ХӀаьта укх шера цхьоалагӀча январе денз самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагӀа болх беш я. Цу системашка ялара дика кийчо ярах, хаданза паччахьалкхен плани тӀаийца социалистически декхараши тӀехкхоачашдеш хьайоагӀа из. Цудухьа дерригача технико - экономически хьокхамий борхӀ бетта задани тӀехкхоачашъяьй.

Паччахьалкхен планагӀа лаьрхӀачул совгӀа маьхалъяькхай 633 эзар сом маьха тайп-тайпара продукци. Ший потребителашта поставкаш яра договорни декхараш а толаме кхоачашдаьд. Оттабаьча боарамал тӀех арахийцай 266 эзар сома маьха товарни продукци 28 эзар сома мах бола нормативно - цӀена продукции.

Экономически реформа хьалашка керттерча хьокхамех лоархӀаш да пайда белга. Цун задани 53 процент тӀехкхоачаш а яь, духхьал хьалхарча ах шера планал совгӀа цхьа миллиони 271 эзара сом пайда баьб цо паччахьалкхенна. Къахьегама овсарле лакхъяра борхӀ бетта задани 100,6 процент кхоачашъяьй объединене машинашъераша. ХӀаьта соахка цу юкъа хинначул 9,9 процент лакхъяьй из.

Объединене цхьаккха цех яц тӀехьаюсаш. Царна юкъе а къаьстта дика болх а беш, хаданза социалистически яхье хьалхалаттачарех я Москалев Виктор Анатольевича кулгалдеча пхелагӀча цеха коллектив.

Деша дай бац

Доккхий социалистически декхараш тӀаийцад укх шера ГӀ. Ахриева цӀерагӀча Назрановски «Электроинструмент» завода коллективо. Чакхбаьннаб борхӀ бутт. Мишта кхоачашду предприяте коллективо ше денна дош? Цхьа шуи борхӀ бутти бизаб госприемкагӀа уж къахьегаш бола. ХӀаьта ер шу доладелча денз самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системага яьнна къахьегаш я завода коллектив. ХӀанз цо доахача хьокхамашка хьежача къаьгга гуш да тӀаийца доккхий декхараш, каьхата тӀа дисалга. Уж кхоачаш ца дарал совгӀа, гаьнна лоархӀаяц из дерригача технико - экономически хьокхамий планах. Товарни продукци арахецара даькъе тӀадиса паччахьалкхен декхар бархӀ эзар сома маьхада. Продукци маьхалъяккхара борхӀ бетта задани 91,5 процент мара кхоачашъяьяц, маьхала ца йоаккхаш йисай цхьа миллиони 449 эзари сом мах бола продукци. Шоай потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш кхоачашделга а кхы дикагӀа лелац укхаза. Смежникашка дӀа ца кхоачийташ йисай 136 эзар сома маьха продукци.

Заводо кхоачашйиц арахецача продукцега дӀабода мах лохбареи паччахьалкхен пайда бареи план а. Къахьегама овсарле лакхъяра задани а 94,7 процент мара кхоачашъяьяц машинашъераша.

КӀезига да укхаза болхлоша хьанийду алапеш. Цудухьа уж каст-каста хувцалу. Во я къахьегамеи производственнии дисциплина, эсала лел материально - технически Ӏалашо елга. Хьаеча продукцена юкъе дукха брак нийслу.

Цу гӀулакхаша лерттӀа дӀабахийтац предприяте болх.

ПЕРЕСТРОЙКЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Шоай профессиональни цӀейна, гӀишлонхочун денна сийленца накъабахара къахьегама вахте латтача Грозненски аьшкбетона конструкцеш арахецача завода производственни коллективашта юкъе хьалхле дӀа ца хецаш хьайоагӀа Чапанов Тимур керте латтача металлоконструкцеш еча цехеи Тукаева Татьяна Гапоевнас кулгалдеча цхьоалагӀча цехеи коллективаш. Карара шу доладелча денз цхьа бутт дӀабахийтабац цар планаши шоай социалистически декхараши кхоачаш ца деш.

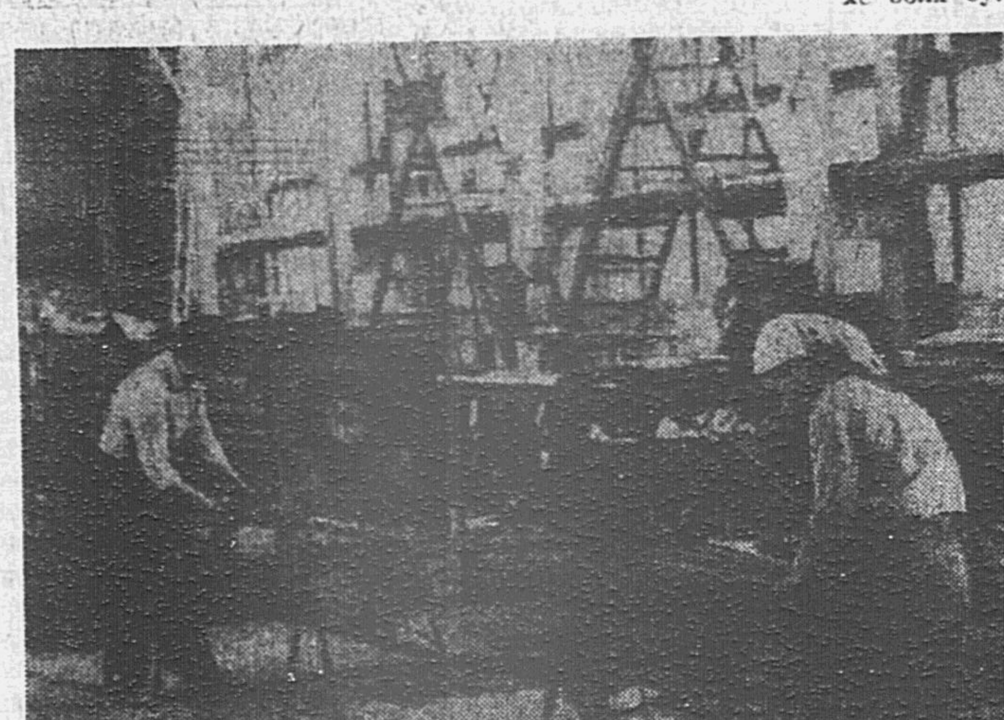
Хьаэцаргъя вай, аьшкабетона конструкцеш арахеца цхьоалагӀа цех. Керттерча производствех цаӀ лоархӀаш йолча цун коллективо хьалхарча ах шера заданел совгӀа арахийцай гӀишлош хьалъеча чӀоаггӀа эшаш йола дукха панелаш, плиташ, кхыйола конструкцеш. Цу толаме доккха дакъа юкъедихьарех ва къона бригадир Сангариев Нурди. Шу совгӀа ха мара яц цо заводе болх бу, бакъда, цу лоацача юкъа ше дикагӀча оагӀорахьа дӀавовзийта аьттув баьннаб Нурде. ХӀара дийнахьа 1,5—2 кубически метр аьшкабетона конструкцеш хьаю цун бригадо нормал тӀех.

Цеха балха тӀа лоархӀаме моттиг дӀалоац арматурни участка коллективо. ХӀаьта укхаза къахьегаш ба цеха ветеранаш а. Царна юкъе къаьстта белгалйоалаш я арматурщица - сварщица Голикова Валентина Ивановна. 28 шу совгӀа ха я цо цу цехе болх бу. Итташ кагирхой болх бе Ӏомабаьб цо цу шерашка. Цехера болх дезала гӀулакх а хинна дӀаэттад ГоликовгӀар вахаре. Укхазара пенсе вахав цун мар Георгий Федорович, хӀаьта наха лоархӀаш, сий деш саг ва цун воӀ электросварщик Сергей а. Цеха коммунисташа, шоай парторгалла а хержав из.

Завода а цеха а ветеранех лоархӀаш ва Самойлов Анатолий Николаевич а. Ткъо шу совгӀа ха я цо духхьал укх цехе болх бу. Цхьа станок яц цехе цунна болх бе ца ховш, тоае могаргдоацаш. «Тха универсал» оал цох новкъосташа. «Къахьегама ветеран» яха медаль, «Социалистически яхье котваьннар», «ЦхьайтталагӀча пятилетка ударник», «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийдола знакаш, маьхера совгӀаташ, премеш луш дукхаза белгалбаьхаб цун болх.

— Цеха коллективо хаданза дика хьокхамаш гойтара керттера бахьан а, толамий керттера кийле а я коллектив барт болаш, кхоачашде деза декхараш а царех бола бехктокхам а бовзаш хилар. Цудухьа план мел низткъала хиларах цох лоархӀаме аьттув боал коллектива, — яхаш дувц цеха кулгалхочо Т. Тукаевас.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТӀА: 1. В. Голикова арматурни каркас еш йоал; 2. Бригадир Н. Сангариев ший балха тӀа; 3. Арматурни участке (хьалхарча плане Е. Демьянован, Л. Куч-варан); 4. Производства ветеран, электросварщик А. Самойлов.

Автора сурташ.

Ялат дика хӀана дац

Бековичера ялат хьачуийду пункт. Малгобекски района боахамаша чуэцаш дола ялат уккхаза хьатӀаоз. Из хьатӀаозача машинаша дукха ха йоаяц латташ. Тараза тӀа эзачул тӀехьагӀа ялат сиха Ӏодоассадий дӀайолх уж.

Дика кийчбеннаб уккхаза ялат чуэцара. Складаш цӀенъяь латт. Дерригa балхаш механизированни ду. Цу даькъе республике толашагӀчарех цаӀ я из.

Керттерча мастерца Келигов Османаца складашка хьожаш чакхдовл тхо. Хаданза болх беш я вентилятораш.

Ялат Ӏодоассаду моттиг. «Луч» совхозера машина я латташ. Цо Ӏодоассадаь ялат коанашка хьаэц Османа.

— «Кхы яр мо ялат дахьаш укх коа ма веллахь», оал цо дӀаводача шоферага. Нийсса ах йоархӀий ги да ялата юкъе. Ах бӀехача ялатах хьалйнза тӀагӀолла цӀенадар деттадар машина тӀа.

ТӀехьагӀа гучадаьнначогӀа, «Луч» совхоз цхьаь яц цу тайпара ялат хьатӀаозаш. Масала, «Алханчуртский» совхозера 1625 тонн мукх хьатӀаэзаб ювцаш йолча пункте. 1446 тонн мара дӀалаьрхӀаяц. 200 тонн отходаш я, хьайбашта доакъара дӀаяла мара пайдана йоацаш. Иштта бӀеха хул боахамаша хьачулуш дола кӀа а.

— МалагӀча классагӀа да шуга хьачутелаш дола ялат? —хетт аз Османага.

— КхоалагӀча классагӀа. Хьалха, дагадоагӀа сона, тхога хьачутелаш дола ялат 1—2-ча классагӀа хулар. Укх тӀеххьарча шин шера — кхоалагӀча да.

Ховш махиллара, кхоалагӀча класса ялат маькха продукташ хьае пайдана дац, хьайбашта фуаи доакъараи мара.

ТӀеххьарча шерашка парте а правительства а боахамий хьалхарча класса ялат кхедара а чуэцара теркам тӀаозаш лаьрххӀа дола соцамаш даьд. Ялата класcность, цунах йоалла клейковина лакха ме хул лакхагӀа хул цун мах а. Бакъда, Малгобекски районе укх шин шера из дош дицдаьд. Эггара хьалха уккхаза дицдаьд культураш кхувча хана царна садоахкача хӀамашта духьала лерттӀа обработка е эзалга. ТӀаккха ялата дикалах дувца дезац укхаза.

Укх шера ялатах летай зерночерепашка. Из я кхувшдоагӀача ялата доккха зе дер. Къулбаседа - ХӀирий, Дагестана, Черсий-Балкхарой республикашка зерночерепашкана духьалара балхаш ханнахьа дир. Цудухьа лакха дикал йола ялат да цу республикашка дукккхача боахамаша чуэцар.

Ялата дикал лакха хӀана яц?—аьнна даьча хаттара жоп луш боахамий кулгалхоша из дувзаду догӀаш дукха делхарца. Бакъда, вайна лоаллаха ухкача республикашка а дийлхадац уж кӀезига-м. ХьагучогӀа, кулгалхой сагота бац ялата дикал лакха хилийтара, фуннагӀа даь а план кхоачашйинча.

М. АХИЛЬГОВ.

ЛаьгӀъяьй шура

Хьайбай маша аьхки массаза а тӀех хул. ХӀана аьлча, ахкан замалахь уж дажа дӀалехк. Цул совгӀа, моша доакъар кхай тӀара доаггӀашехьа дӀакхоач царга. ГӀулакх иштта дале а, Малгобекски районе, даннеша хьахьокхачогӀа, дукхача боахамашка шура кӀезига йоаккх.

Цу районе ялх боахам ба. Хьалха тӀехьаюсаш хинна фермаш укх шера планаш кхоачашъе йоалаеннаяр.

Бакъда, хьалхле лелаеш хинна фермаш а тахан тӀехьаюсачарна юкъе я. Масала, «Малгобекский» совхозе соахка укх хана хӀара кхоабача Ӏаттагара 8,1 килограмм йоаккхаш хиннача, из боарам кхы лакхбеннабац. «Луч» совхозе 9,4 яьккхача, укх шера 9,3 килограмм йоаккх.

Геттара лоха ба шура яккхара боарам Е. Горьке цӀерагӀча совхозе 6,5 килограммал тӀех яц укхаза хӀара кхоабача Ӏаттагара йоаккха шура. Къаьстта во да шура яккхара гӀулакх Ахриева цӀерагӀча совхозе. 5,6 килограмм мара яккхац уккхаза. Иштта соахкарча ах шераца дистача шура кӀезигагӀа йоаккх «Кавказ», «Алханчуртский» совхозашка а.

МалагӀа бахьанаш да хьайбаша шура эшаяр? Уж кӀезига дац. Боахамашка во да хьайбаш лоаттадара хьалаш. Дукххача бешкарташка гонга кхоачаш хотта латт. ЛерттӀа дац йоаггӀача рационагӀа уж кхоабалга а. ТӀаккха из хьайбашта Ӏаткъ.

А. МИКАИЛОВ.

ДОАЛДАРГА ХЬЕЖЖА

Доахан Ӏангара доахача Ачхой - Мартановски районе хьайбаш леладераша баьча балха нтогегӀа фермашта юкъе шоллагӀа моттиг яьккхар а лаьрхӀа, КПСС райкома, райисполкома, агропрома болхлой профсоюза, ВЛКСМ райкома Сийлен грамотеи 350 сом премии елар «Бамутский» совхоза фермана. Сийлен грамоташи ахчан премеши елар план 2100 килограмм йолаш хӀара кхоабача Ӏаттагара 2570 килограмм шура яьккхача Муршадирова Зайдата, 2500 килограмм яьккхача Хакимова Зайнапа, 2466 килограмм — Духигова Бирланта, 2450 килограмм — Метрищева Мелижана.

Июль бутт хьатӀакхоачаш цу ферма коллективо паччахьалкхенна дулх, шура дӀаялара карарча пятилетка кхаь шера план кхоачашъяьй.

ХӀаьта малагӀча гӀулакхаша вӀаштӀехьдоалийт цу ферма болхлошта иштта къахьега?

Пхи шу хьалха къаьна, цамогаш долаш, кӀезига шура луш дукха доахан дар ферме. Даггара къахьег гаше а лерттӀа шура йоаккхалацар. КӀезига дар алапеш а. ТӀеххьара из дерригa кӀорда а даь, Ӏул кердa ца доаккхе шоаш болх бергбац, аьнна, духьалбаьлар цкъа дояркаши, скотникаши. Ферма дӀаяккха езаш, е хьайбаш леладераша дӀадехар кхоачашде дезаш гӀулакх эттар. Цу деша хьакъехьа хоам района кулгалхошка а кхаьчар. Дояркаша дӀадехар бакъахьа а динза даргдоацаш а долга ховш, тӀеххьара а Ӏул кердадаккха новкъостал дир совхоза. ЦӀеча фух дола шинараш делар. КӀезига къахьеганзар гӀадбахача доярказа а скотникаша а царех дика доахан де гӀерташ. Сатессача денз бийса юкъекхаччалца болх бора. Даьр дайнадац. Царех хьахиннача бежо хӀанз хӀара дийнахьа юкъера лаьрхӀача 15—20 килограмма шура лу.

— Овсарле къахьега, толамаш даха геттара доккха новкъостал ду тхона коллективни подрядо. ХӀаьта хозрасчетагӀа оаха болх бу хӀанз диълагӀа шу да, — йоах цу ферма заведующе Муршадиров Шамсуде. — Къахьегам цу хьисапе вӀаштӀехьбаьккхачул тӀехьагӀа, ший болх кхычо бергбоацалга, мело йича коллективо ловргдоацалга ховш, хьадечох бола хӀаране бехктокхам лакхбеннаб. Цунца цхьана чӀоагӀбеннаб наха юкъера барт. ПодрядагӀа болх бара оттаьча договора тӀа белгал мел даьккхар цӀенхаштта кхоачашделга хьадех хьайбаш леладераша совхоза кулгалхошкара, специалистошкара. Май бетта шозза, графикал тӀехьдаьккха шоашта моша доакъар деча, из бахьан долаш хинна зе, яккханза йисача шурех доагӀар, цу гӀулакха бехке хинначарга меттаоттадайтар. Цул тӀехьагӀа хайра царна уж тайпа «бегаш» бе йиш йоацилга.

Хьалха санна доацаш вӀаштӀехьадаьккхад хӀанз ферме Ӏул тоадара гӀулакх. Шоай дикагӀа долча доахах хьахинна Ӏаьсий хьалкхедеш, хӀара шера кӀезигагӀа дале итт процент доахан хувц. Цул совгӀа хӀанз кхыча боахамашка дохка а шинараш хул цига. Масала, «Ореховский», «Орджоникидзевский» совхозашка хӀанз леладу дукхагӀа дола доахан цу ферме хьалкхедаьча шинарех хьахинна да.

— Дорстадара наха башха йоакхо а ца еш, хьалха дулха хьайбаш юкъера дозал 250 килограммага мара ца кхоачаш дӀателар оаха паччахьалкхенна. Цу гӀулакхо доккха зе дора, низткъа мара кхоачашйинцар планаш. Дерригa хувцаделар шурийна леладераш санна, дулха кхоаба хьайбаш арендни подрядагӀа леладе дӀаделча, — дувц совхоза директора Муталиев Сулимана. — Тамаш еш хул тхо долча балха опыт Ӏомае баьхкараш, дулха оаха хӀанз кхоабараш бӀаргадайча. Дийнахьеи буси юкъера лаьрхӀача 750 грамм совгӀа дулх тӀакхетийт хӀаранена, план 500 грамм йолаш.

Шоаш хьадечох иштта дог лазаш ба фермера болхлой а, масала, лакхе цӀераш яьха доярказ, хӀаьта детташ долча доаханга хьежаш бола скотникаш Димаев Висхажи, Батигов Шавалу, а кх. дӀ.

Вайна ма харра, хьайбаш Ӏангара дахар фермай болхлошта эггара бехктокхамегӀа ха я. Из толаме чакхъяккхара хӀанзе а кийчо е йолаяьй. Доахан лагере дӀа а дига, тӀатеӀӀа тоаеш латт хьайбай помещенеш. Из болх бара лаьрххӀа бригада оттаяьй ферма совето, хьадечох ший ахчан фондера царна алапеш а телаш. Мукъа йолча хана эшача топпар хьоахаш, кӀир тохаш дакъа лоацаш доярказ, скотникаш шоаш а хул.

Сихдаь хьатӀакхухьаш да ферме доакъар а. Силос эшачул 244 тонн дукхагӀа йолаш еллай хӀанзле, 76 процента кхоачашъяьй йол яккхара план а. Доакъар цун хьоаналга хьежжа мара хьайидац. Вешта Ӏангара даккхара хӀара хьайбана 19 центнер доакъара единица кхоачаш хургйолаш эш ферме доакъар. Из совхоза кхаш леладераша, кӀезигагӀа дале, 24 доакъара единица хургйолаш кийчдергхиларах шеко яц. Совдаьннар дӀадахьа моттиг а корайоагӀаргья. БӀаьсти йолалуш кӀезига хургбац из эца безам болаш.

— КПСС XXVII съезд хиннача деношка паччахьалкхенна дулх, шура дӀаялара шийтталагӀча пятилетка план диъ шера яь яккха дош деннадар тха хьайбаш леладераша. Дагалаьцар кхоачашде цар низ дӀакхоачаргхиларах теш со хӀанз. Эша новкъостал дергда царна оаха — совхоза кулгалхоша а, — аьлар тӀеххьара тхо дӀакъасташ С. Муталиева.

М. ХАМАТХАНОВ.

КОСМИЧЕСКИ ВАХТЕ

КЕМА ЛЕЛАДАРГА ХЬОЖА ЦЕНТР, 9 август. (ТАСС). Владимир Титови Муса Манарови «Прогресс-37» яхача автоматически транспорта кемацара болх чакхбоаккхаш ба. Тахан космонавташа яь йистейоахаргья кема доассадара тӀеххьара операцеш. болх баь яьннача оборудованеца цун мукъаьнна отсек хьал а юзаргья.

Станце вӀашагӀтехача леламаш йолча установка бакашка доагор а чудотташ да. Уж балхаш кхоачашду кема леладарга хьожача Центра командегӀа, экипажо тӀахьожам а лоаттабеш.

«Прогресс-37» яхача кема двигателаша новкъостал а деш, «Мир» яхача лехкаш йолча комплекса орбита тоаяьй. ХӀанз цун параметраш я:

— Лаьттана эггара дукхагӀа гаьнаяьннай 375 километр;

— Лаьттана эггара гаргагӀа 355 километр;

— Лаьттана гобаккхара юкъ — 91,6 минут;

— Хьанаръялар — 51 градус.

Телеметрически информаце даннегӀеи экипажа доклалегӀеи комплекс лерттӀа лелаш я. Владимир Титови Муса Манарови дика могаш ба.

Советий мехка гӀолла

● БАКУ. Юха а цӀенъелар Йоккхача Кавказа лоама йисте мехкдаьтта доаллача Каламеддинера сигале. «Ширваннефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене промысловикаша дӀайоайир мехкдаьттаца хьаухача газах яьнна йоккха цӀи. ХӀанз лоамарча промысле оттаяьй цига ядача юртий цӀеношка йоагаю Ӏалама газ хьагулъеши дӀайохийташи йола установка. ХӀама дӀа ца къастийташ мехкдаьтта даккхара технологе хӀара бетта управленена итташ эзараш сомаш пайда бу.

● ХАНКИ. (Хорезмски область). Хьалхара яьккха продукци области хьайбаш леладеча фермашка дӀаяхьийтар комбикормови заводо — ялата продуктай Ханкински комбината кхоалагӀча аргӀано. Керда производство болх бе йолаяларца дӀайолаелар хӀама дӀа ца къастийташ йола технологи. ХӀанзарча оборудоване чич чакхдаьккхе хьайбашта йолча доакъара смесех дӀатох. Ший беррига низаца болх бе йолаелча укхазара дийнахь-бус фермашка дӀайохьийтаргья ялх бӀаь тоннал дукхагӀа комбикормаш.

● МИНСК. БӀаьш бола къонгаш хьахилар минчанкай Г. Ильченкой — венначул тӀехьагӀа ЦӀеча Седкъа орден еннача мугӀарерча салтечун Ильченко Александра наьна. Иштташ кхыбола кхалнах-минчанкаш а санна, Афганистане байнача салтий ноаной совета член хиннай цох. Хьалха хинна бӀухой-интернационалисташ вӀашагӀтехача «Память» яхача мински клубе йиллай совет. Шоаш а новкъостал эшаши дог лаза доагӀаши бола уж кхалнах кхыча наха новкъостал дара боккха, барттайна дезал а хинна вӀашагӀкхийттаб.

Боккха дезал — йоккха йоакхо я. Бакъда, салтий ноаной массанахьа кхача кхувш ба: школе къонахчалахи патриотизмахи къамаьл де, ший интернациональни декхар кхоачашдаь да волча кӀаьнка костюм яла, човнаш ерзаеш госпитале болча лозабаьча салташта юхе багӀа. Уж болх доарахой ухкача госпитале наьна дош аьнна лазар кӀаьдде, хьаста, йоакхо е, цӀагӀа кийчдаьча даарца уж бузабе.

(ТАСС).

ХРОНИКА

ГӀишлош хьалъеча дика гӀулакхаш дарахи дукккхача шерашка дог цӀена къахьегарахи РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо «РСФСР заслуженни гӀишлонхо» яха сийлен цӀи еннай **Безменко** Василий Игнатьевича — «Грозтрубопроводстрой» яхача треста № 3 йолча гӀишлон - монтажни управлене крана — трубоукладчика машиниста.

ТОЛАМАШ ГӀАДВУГАШ ДА

Хьайбаш Ӏангара дахара укх шера 1200 тонн йол, 8555 тонн силос кийчъе, 5750 тонн ча Ӏалашде. 150 тонн витаминни хьоар даккха дезаш ба Сунженски района «Победа» колхоза кхаш леладераш. ХӀаьта фу деш да дагалаьцар чакхдаккхара?

Эггара хьалха йоакхо йир наьха болх подрядагӀа вӀаштӀахьбаккхара.

Цу хьисапе къахьегаш я хӀанз даьгӀенашкеи цонашкеи эри тӀаяьнна буц а хьокхаш цунах йол кийчъеш йола Косьянов Александра кулгалду звено. Цунна юкъебоагӀарашка дӀаеннай хӀанзара дика техника, договорага хьежжа, Ӏалашъяьча хӀара центнер аьлах царна колхозо лу 5 соми 40 кепиги ахча. ХӀаьта, хӀанзле цар аргӀаш даь 550 тонн йол дӀаоттаьй. Еррига из цхьоалагӀчеи шоллагӀчеи классагӀа я. ГӀулакх миштад аьлча, лакхе бийца мах цхьоалагӀча классагӀа йолчох мара лац. Классность лохагӀа мел хул, аьлах мах а кӀезигагӀа тел колхозо. Масала, кхоалагӀча классагӀа йолчох — шозза кӀезигагӀа. Иззал кӀезигагӀа пайда боал цох хьайбашта а. Классностага хьежжа мах тел колхозо еллача силосах, сенажах, даькккхача баьций витаминни хьоарах. Цудухьа доакъара дика хилийтара хадданза йоакхо ю из Ӏалашдеш боахкачар.

— Къовхашкареи, урдашкареи цонашкареи 1100 тонн йол, яккха дош деннад Косьянова звеноцарча новкъосташа, — йоах агронома М. А. Бугаева. — Вешта люцерна а я тха боахаме кхееш. ХӀанзле а шозза хьекхача цунах 1360 тонн сенаж еллай из кийчъяра план хиннаеце а. Иштта еллар рапсах, гурахьа доакъара дӀайийнача кхыча культурех, бӀаьсти кийчйир 2500 тонн гаргга силос а.

Баьций витаминни хьоар кийчдеча цехе а хилар тхо. Цига тха теркам тӀаэзар, цеха къахьегамхой балхах хоам беш хӀара дийнахьа оттаеча сводкаша. Норма 140 процентал кӀезигагӀа кхоачашъяь ди хиннадац хӀанзалца операторий Косьянова Александрен Кишов Владимирен. ХӀаьта, хӀанзле 245 тонн кийчдаьд из цар шинне кулгалдеча сменаша.

— Цар беча балха чотагӀа, тха боахаме хӀанзле Ӏалашдаь доакъар хӀара хьайбана 18,3 центнер доакъара единицага кхоачаш Ӏайнад,— йоах Бугаева. — ХӀаьта хӀанзчул тӀехьагӀа хьажкӀех кийчъергйолаш силос, Ӏалашъергйолаш йол а ма йий. Доакъара лаьрхӀа дӀайийна свеклаш чуийцачул тӀехьагӀа кхы а тӀакхетаргья доакъара единицаш. ХӀанззе лаьрхӀача

А. КОЛЕСНИКОВ,
Сунженски района «Знамя труда» газета болхло.

РЕСПУБЛИКА ИНДУСТРЕ МУЛАШ

1988 шера январе-июле промышленносто баьча балха итогаш

1988 шера январе-июле паччахьалкхен заказагIеи потребителашца даьча договора кIийлен тIа духхьаларча бувзамагIеи продукцена поставкаш яра договорни декхараш 96,8 процент кхоачашъдаьд. Договорни декхарех лоархIа ца еш йисай 21,2 процент предприятеш. ТIехьадисар гучадалийтача предприятеша дIа ца кхоачийташ йиитай 35,2 млн. сома маьха продукци, соахкарча цу ханаца нийсдича 23.1 млн. сома мара ца хиннача.

Промышленни продукци 1987 шера январаца июлаца нийсдича 0,7 процент кIезигагIа арахийцай.

Республика бIарччача промышленносте гIолла продукцена поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдар, продукце (балхий, деча гIулакхий) боарамаш дегIаахара темпаш хьахьокхукх даннеша:

	Договорни декхараш кхоачашдар			
	Кхоачашдар процент	ДIа ца кхоачийташ йиса продукци млн. сом	Декхараш кхоачаш ца даьча предприятей дакъа	Продукце боарамаш дегIаахара темпаш проц. 1987 ш. январаца июлаца нийсдича
Ерригача республике гIолла	96,8	35,2	21,2	99,3
Союзни доалахьара промышленность	96,2	31,4	43,8	96,0
Республикански доалахьара промышленность	98,6	3,8	14,3	111,3
цу даькъе: НГIАССР Министрий Совета доалахьара промышленность	96,8	1,4	33,3	121,2

Паччахьалкхен приемка юкъейоалаяьча промышленни предприятешка июле юххьанца дIахьокхаме дIа ца эцаш йиттай 3,7 процент, е 491 эзар сома маьха продукци, ер шу дIадоладелча денз брак яь дIа ца эцаш йиттай 26 эзар сома маьха продукци.

Республика предприятеша 1988 шера январе-июле баьча балха хьокхамаш хьахьокх укх даннеша: (проценташца).

	Продукцена поставкаш яра договорни декхараш кховчашдар	1987 ш. январь-июлац нийсдича хродукце боарамаш дегIаахара темпаш
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	95,9	93,2
Ленина орден лелаю «Грознефть» производственни объединени	100,0	95,2
«Грознефтемаш» завод	100,0	98,4
Карабулакски химически реагентий завод	89,1	135,3
Грозненски газ чакхйоаха завод	100,0	98,5
Грозненски «Нефтехимзапчасть» завод	100,0	110,9
Гудермесски «Нефтехимзапчасть» завод	100,0	136,5
«Красный молот» завод	94,1	95,2
СССР 60 шу дизара цIерагIа «Оргтехника» яха производственни объединени	100,0	110,8
«Промавтоматика» НПО опытни завод	100,0	126,1
«Пищемаш» завод	91,4	81,3
ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завод	99,2	123,1
«Трансмаш» завод	100,0	91,0
Электромеханически завод	100,0	106,7
Гудермесски мединструментий завод	100,0	102,9
Биохимически завод	96,2	108,9
«Терек» мебельно-дахчан хIамаш ю производственни объединени	96,9	96,3
«Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни завод	100,0	101,0
Электроремонтни завод	100,0	122,7
Цементни завод	89,5	100,4
«Стройиндустрия» объединени	90,4	90,4
Карьероуправление	100,0	122,6
Ремонтно-механически предприяти	100,0	89,2
«Аргунводпром» производственни объединени	96,9	99,5
«Чечингушводстрой» Аргунски ЖБИ завод	100,0	98,8
Хьун боахама министерство	100,0	105,0
«Автоспецоборудоване» опытно-экспериментальни завод	99,8	98,8
Назрановски трикотажни фабрика	100,0	118,5
Производственни швейни объединени	100,0	110,6
Кога гIирс бу фабрика	100,0	114,9
Маькхпродуктай управлени	100,0	96,3
Экспериментально-механически завод	100,0	113,6
Маькх йоттачеи макаронии промышленноста управлени	99,5	104,1
«Чечингушстройматериалы» производственни объединени	89,1	90,2
Моттигерча промышленноста министерство	98,6	139,9
НГIАССР Госагропром	98,4	112,7

Продукцена поставкаш яра договорни декхараш кхоачашдаьд: Надтеречни, Урус-Мартановски, Ножай-Юртовски, Веденски, Советски районаша.

Договорни декхараш кхоачашдеча геттара тIехьайисай Сунженски, Наурски, Заводской, Ленински районий предприятеш.

Продукце лоархIамегI дола тайпаш хьадар:

	1988 ш. январе-июле хьадаьр	План кхоачашъяра процент	1988 ш. январь-июль процентаца 1987 ш. январь-июлаца нийсдича
Электроэнерги — млн. кв. сахьат	1641	—	99,4
Газ — млн. куб. метр	977,7	109	98
Ацетон — эзар тонн	26,3	96	95
Фенолаш — эзар тонн	40,8	95	96
Кхачан промышленноста лаьрхIа технологически оборудовани, цун запчасташ — млн. сома маьха	7,1	82	81
Механизировании гIишлон-монтажни инструмент — эзараш	288,8	92	122
Церглаш йоахка маккаш — эзар штук	330,7	86,1	76,0
Тракторни прицепаш — эзараш	8,1	92	88
Хьу хьаараозар (колхозаша кийчъяь хьу а йоацаш) — эзар куб. метр	48,2	99,2	94
цу даькъе: херх хьокха хьу — эзар куб. метр	34,6	100,0	93
ардакх — эзар куб. метр	22,8	86	103
ГIишлон кирпишк — млнаш условни кирпишкаш	81,1	78	84
Цемент — эзар тонн	355,9	89	99,0
ВIашагIхетта аьшкбетонни конструкцеш, деталеш — эзар. куб. метр	131,5	97	94

Хьалхашка оттаяьча заданел тIехьа (газоконденсат юкъе а йолаш) даьккхад 63,0 эзар тонн мехкдаьтта, 80,9 млн. кубически метр газ, хьадаьд 215 эзар дал синтетически спирт.

Коача газ, доагаду мазут, автоматизаце средствай прибораш хьаяра декхараш кхоачашдаьд.

Цхьабакъда лаьрхIа хинначул кIезигагIа хьадаьд дизельни дбагор, цементировочни агрегаташ, мехкдаьттпромыслови, бурув тохара, геологоразведочни оборудовани, синтетически дубитель, бутилови спирт.

Халкъа эша товараш хьадар хьахьокх укх даннеша:

	1988 ш. январе-июле хьадаьр	План кхоачашъяра процент	1988 ш. январь-июль проц. 1987 ш. январь-июлаца нийсдича
Госресурсашкара колбасни издели — тоннаш	3796	102	100,7
Госресурсашкара дулхдаьтта — тоннаш	178	94	107
Госресурсашкара хьаьна нахча — тоннаш	1425	111	119
Мерзача шурий продукци, госресурсашкара шура санна лаьрхIача — тоннаш	48938	101	110
Хьаьна йоаца шурий продукци — тоннаш	1298	122	134
Консерваш — млн. условни банкаш	87,3	101	114
Сомех даьккха хий — млн. условни банкаш	52,8	111	123
Кондитерски изделеш — эзар тоннаш	5,5	109	112
Маькхеи маькхбулочни изделешеи — эзар тоннаш	70,6	99,3	103
Макаронни изделеш — эзар тоннаш	3,3	103	98
Алкогольни доаца малараш — эзар	1017	100,2	120
Минеральни хий — млн. ахлитр	16,0	101	95
НСО йола швейни изделеш — млн. сома	7,7	98	992
Чухьа дувхаду назата барзкъаш — млн. штук	6,0	101	115
ТIехьнахьа дувхаду барзкъаш — эзар штук	391	104	127
Кога гIирс — эзар пара	1447	107	108
Мебель (розничии маьхашка) млн. сом	19,5	96	102
Бытови химе товараш — млн. сом	8463	98,5	87,2
Шариковн авторучкаш — млн. штук	8499	101,7	117,7

1988 шера январь-июле дIадахача шера цу ханаца нийсдича халкъа эша товараш 15,3 процент дукхагIа арахийцад, хIаьта, из хул 283,4 млн. сома маьха (розничии маьхаш).

Кхачан доаца товараш а дукхагIа арахец. Уж 16,2 процент дукхагIа хьадаьд.

Яйгача промышленносте розничии маьхашка кийча изделеш соахкарча цу ханаца нийсдича 32,5 млн. сома маьха, е 50,1 процент дукхагIа арахийшай.

Геттара дика «Н» яха индекс йола товараши къаьстта модни изделеши дIадахача шера цу ханаца нийсдича 2,8-зза дукхагIа хьаяьй.

Цунца цхьана къаьстта предприятеш шоашта хьалхашка латтача декхарех лоархIаяь яц. Халкъа эша товараш хьадеча къаьстта дукхагIа декхарийла яхай: «Грознефтеоргсинтез» производственни объединени (86,2 процент), Гудермесски «Нефтехимзапчасть» (50,0 процент), «Красный молот» завод (73,1 процент) «Терек» ПМДО (98,3 процент) «Чечингушстройматериалы» производственни объединени (74,8 процент).

ШийтталагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тIаийнад «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно-экспериментальни завода болхлоша. Бизза пайда ийбу цар балха ханахи производственни мощностехи. Цудухьа хIанзле а кхаь шера задани кхоачаш а яь, тIадоагIача шера чотагIа къахьегаш ба уж. Царна юкъе къаьстта дика болх беш я намотчица, коммунистически къахьегама ударник Наумова Фаина Федоровна. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма 135—140 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа заводерча болхлошта юкъе эггара хьалхарчарца ший тамагIа а долаш продукци арахеца бакъо яьккхарех я из.

Доккха новкъостал ду цунна цу цхьан моттиге къа а хьегаш 26 шера Iоаьча йоккхача опыто. Массехк балха говзал караерзаяьй цо. Ший опыт дог раьза долаш дIа а йовзийташ, цо хьалкхебаь говзанчаш итташ ба.

Заводерча кагирхой хьехамчех дикагIа лоархIаш я из. Халкъа дружинника декхараш а массаза а цIена кхоачашдеш хьайоагIа Фаина Федоровна.

Хьинаре къахьегаш цо даьхача къахьегама толамий лажха мах баьб Даьхено. Цун наьkха тIа лепаш я ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котъяьннар» яха массехк сийлен Значок. Укх тIехьарча шин пятилетка ударник яха сийлен цIи а еннай цунна. Цу совгIаташа а хьахьокх Фаина Федоровнай къахьегама никъ сий долаш хилар.

СУРТА ТIА: намотчица Ф. Наумова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Инженер—сий дола цIи

БАЛХАХ ДОГ ЛАЗАШ...

Мехка шерра яржаш латтача перестройкаца бIубенна гIа а боахаш, Iилман-технически прогресс елга сихдара, къахьегама овсарлеи хьаеча продукце дикали лакхъяра, кулг-кара деча халача балхашта механизацин автоматизацин яра хадданза кердадараш производствана юкъекхухьаш бола инженераш кIезига бац «Терек» яхача мебельно-дахчан хIамаш еча объединене. Царех я къахьегама ветеран, инженер Пеляшенко Галина Николаевна. Творчески балха тIа дика ка йоалаш я из.

БIаьха а сий долаш а ба Галина Николаевнас хьабена къахьегама никъ. Ткъаьитт шу дизад цо объединене къахьега. Семеновски хьу чакхйоаха техникум яьккхачул тIехьагIа хьалха хиннача тарно-мебельни комбинате балха дIаэттар из. ХIама хьадара чIоагIа тIера. балха тIа хьинаре дакъалоацаш йола, балхах бIукъожабеши йоаца из безаме тIаийцар коллективо. Ше хьабена къахьегама никъ, дIаиха шераш дага а лувцаш Галина Николаевнас дувц:

— Дуккха нийсденнад сона цу шерашка дикадараш а халонаш а. Цхьабакъда, балха тIа нийслуча халонех бIукъожабаь со тIехьашкаяьнна е шек яьнна моттиг нийсъяланзар. Духхьал са хьинарах хьахинна хIама дац из, лалла къахьегаш болча, йоккха опыт йолча болхлоша хьаллоацар со, камаьрша хьайовзийтар шоай опыти дикагIйола балха методаши, мичча хана а эшаш дола гIоновкъостал дора.

Иштта ший терко еш хилaро хьинар совдоахар Галина Николаевнай. КIоаргагIа йовза гIертар ше каралаьца профессии производствои, шийниз кхобацар цо балха тIа доаха къахьегама толамаш тIа-тIа дикагIа хилийтара. Дукха ба укхаза цунца цхьана техникум чакх а яьккха, укхаза болх беш бола къахьегама ветеранаш. Юххьанца шоай болх бе болабеннача хана кагирхой хьехамчаша шоашта даь новкъостал дицденна саг вац царна юкъе. Цар шоай дог раьза а долаш, шоай опыт дIалуш хьалкхебаь говзанчаш кIезига бац укхаза болх беш. Царех доккхалду Галина Николаевнас а кхычар а.

Галина Николаевна объединене лоархIамеи бехктокхамеи балхаш деш хиннай. Цо болх баьб ОТК контролер, лаборант, мастер, НОТ-а инженер йолаш, ше дIа мел хьожаяьча участке цIена къахьегаш, шийх бенна тешам боа ца беш хьаеннай. МоллагIча участке ше къахьегаш яле а, шийна хьалхашка латта декхар доккхеи бехктокхамеи хилар дика кхетадеш, ше керте латтача болхлошкара доаггIар хьадехаш, царна юкъе шиш болаш хиннай Галина Николаевна. Цудухьа массане лоархIаши сийдеши я.

ХIанз из кадраш кийчъяра дешашта йола инженер я. Дукха къахьег цо керда укхаза балха баьхкача къонача специалисташца цар шоай балхах безам болийташ, цун къайленаш кIоаргагIа йовзийташ. ХIара ше кийчваьча кердача специалистах доккхал ду Галина Николаевнас. Шийна карагIдаьнна беркат лоархI цо цунах.

Дика инженер, кулгалхо, хьехамча, организатор хинна ца Iеш, хьинаре общественница лоархIаш а я из. Цхьа шу дIадахийтац цо общественни балха тIа моллагIа хинна а декхараш кхоачаш ца деш. ХIанз из я объединене управлене профсоюза цехкома председатель, экскурсовод, взаимопомоща касса казначей. Цу балхаш тIа шийна тIадехка декхараш дизза цо кхоачаш ца деш, цкъа цIийъяла йийзаяц Галина Николаевнай. Лоацца аьлча, ший хьинар кходац цо объединене коллектива сий хадданза лакхалоаттадара.

Иштта хьаьнала къахьегаш, хьавоагIарех ва къахьегама ветеран, инженер Костькин Геннадий Павлович. Укх шера апрель бетта «Терек» яхача производственни мебельни-дахчан хIамаш еча объединене къахьегаш 30 шу дизара юбилей езйир цо. 1958 шера Рязански областера Касимовски индустриальни техникум чакх а яьккха, технолог волаш ший къахьегама никъ дIаболабир къонача специалиста. Ше теоретически Iомадаьр практически кIоаргагIа Iомадара а, производство кIоарггагIа йовзара а ший хьинар кходацар цо.

Юххьанца боккхача балха тIа ше хьожавелга деханзар Геннадий Павловича. Хьалхарча юхьиге станочникболхло волаш къахьега волавелар из мебельни цехе. Цу хана дика кхетадир цо мугIарера болхло волаш ше къахьега волавалар нийса долга. ХIана аьлча, денгара денга дикагIа кхетар ше теорегIа Iомадаьчох. Цкъа шийна боккхагIболча новкъосташа хьалхадаьккхар, шозлагIа хьаала ца дезаш дика хьаэцар къонача специалиста. Ше болх беш воллашехьа, техникуме Iомадаьчох кхоачамбаь ца Iеш, дукха технически литература дешар. Цудухьа денгара денга дикагIа хулар цун хьокхамаш, кIоаргагIа йовзар мебельщика балха къайленаш. Ше цига къахьегаш волча хана дIахьекхар цо башха-дика организатор хилар а. Цудухьа мебельни цехе мастералла хьожавир из.

Хьалхарча юхьигагIа ше керте эттача коллективера мебельщикаш, цар 'оамалаш йовза, балхах мала-миштa кхет, хьанна фу дулургда хьажа волавелар къона специалист. Цул тIехьагIа къахьегама ветеранаш, социалистически яхье хьалхалаттараш, новатораш хьожабир цо болх бе бехктокхамегIарча участкашка. Царех ког гIортолга а еш, хIаранегара доаггIар хьадеха а, овлангара денз цеха коллектива болх тоабе а волавелар Геннадий Павлович. Со кулгалхо ва яхаш, балха юстарваьнна а киса кулгаш дехка а ца лелаш, болхлоица цхьана дIа а этте, царел тIех къахьегаш хулар из. Материально-технически Iалашо тIа-тIа тоалуш дIаболабелар цеха коллектива болх. Дукха юкъ ялалехьа хадданза социалистически яхье хьалха а латташ, къахьега йолаелар коллектив.

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш вац Геннадий Павлович, ший болх кхы а кIоаргагIа бовзара квалификаци лакхъяра йолча Ростовски курсаш чакх а яьха цIавера из. ТIаккха хьуна бедала цехе инженералла хьожаву. Цига болх беш массехк бутт баьккхача Советски Эскаре тIулакх де вуг. Цигара ше ваьлча, юха а ше хиннача балха воагIа Костькин Геннадий. Цун организаторски талант йоккха йолгеи из башха-дика производственник волгеи объединене кулгалхоша ца зувш дисанзар. Цудухьа 1973 шера шюллагIча мебельни филиале директоралла хьожаву из. Ше цига къахьегаш хиннача кхаьдъ шера хадданза яхье хьалха латташ дIайолаялийтар цо хьалха тIехьаюсаш хинна филиала коллектив. Дерригa технико-экономически хьокхамаш дика а долаш, филиала коллектив болх бе йолаелар Геннадий Павловича кулгалдеча лоацача юкъа. Цул тIехьагIа из болх беш хул керттерча механика отдела воккхагIвола инженер волаш, тIаккха 1978 шера денз соахкалца производственни отдела начальникка заместитель волаш болх баьб Костькин Геннаде. Массанахьа а ший болх цIена дIабихьаб цо.

Геннадий Павловича дика йовз производство, сиха а дика а къестаю цо хьалхашка уттта проблемаш, цудухьа атта да цунца болх бе, — яхаш дувц цун коллегаша. Цкъа къахьегамеи алапеи отдела начальникалла хьожаве лаьрхIар из объединене кулгалхоша. Цо ваха тиганзар, из болх шийна дика ца бовзандаь. ХIаьта во начальник ва, аьнна, шийх дувцийта а ловш вацар Геннадий Павлович.

Б. КОСТОЕВ.

Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех

КХОАНЕН УЙЛА ЕШ

Карарча шера бокъалгахьа дала доладеннад моттигерча промышленноста министерствана чуйоагIача «Металлист» завода гIулакхаш. 101,9 процент кхоачашъяьй товарни продукци арахецара ах шера план, нормативно-цIена продукци арахецара план а цу боараме. Укх шера духхьашка кхоачашъе болабеннаб заводе поставкай план а. Из чIоагIа лоархIаме да, хIана аьлча хьалхарча шерашка даим поставкаш лоаттаяра план кхоачаш ца ярах халача финансови хьала тIа эттаяр предприяти. ГучогIа, дикагIча оагIорахьара хувцамаш хоалуш да. Цхьабакъда, хоатташ дола халкъа эша товараш арахецара хIанз а тIехьаюс завод. Бакъдар дийцача, цу даькъе гIулакхаш укх шера соахкарчул дикагIа-м лел.

ДIахо йодача хана цу хьокхама дукхагIа теркам тIабахийта дага ба укхаза. Цхьадола гIулакхаш хIанзлехьа чакхдаьхад. Завода боккха пайда баьлар, масала, Сунженски района Карабулак яхача поселке аьшках яь берий игрушкаш арахецаш йола цех хьаелларах. ХIара бетта цу цехо арахец 20 эзар сома маьха наха чIоагIа дIаэцаш йола продукци. Из хул завода ерригача объемах 10 процент. Лоацца аьлча, цех хьаелларах завода хулаш бола экономически пайда гуш ба. Цхьабакъда, духхьала экономически пайда баь а Iац цу гIулакхо. Цо новкъостал дир къахьегама ресурсех пайда эца а. Масала, из цех хьаелларах хьабе болх корабир Карабулаке вахача 60 сага. ДIахо йодача хана производство шеръе лерхI укхаза. Долче, хьабе болх корабоагIаргба кхыча наха а, цар таро хургья шоашта тайп-тайпара балха говзалаш Iомае.

— Из цех хьайийлла шу гаргга ха мара яц, — йоах «Металлист» завода керттерча инженера Р. Орцаева. — Амма, пайда барал совгIа, цо айдаьд предприяте сий а. Наха чIоагIа хоатташ я укхаза хьаеш йола берий ведраш, турбалеташ, кхыйола аьшка игрушкаш. Къаьстта езаеннай эцархошта укхаза хьаеш йола художественни подносаш. ХIанз Карабулаке хьахулаш йоагIа кердача тайпара уйла еш йола художникий коллектив. Царех цхьабараш дакъалоацаш хилар «Аьшка тIа декоративни догам дар» яхача Нижни Тагиле хиннача Ерригроссийски семинаре. Укхаза оттаяьча выставке массанена а безабелар Карабулакерча художникий кхоллам. ХIанз уж Ерригсоюзни семинаре бийхаб СССР халкъий этнографе музеяс.

Бакъда, даьчох кхоачамбаь ца Iе лаьрхIад укхаза. ХIанзарчоа цехо арахец хIара бетта цаIи ахи эзар поднос. ТIайоагIача хана из хьокхам шин эзарнега дIакхоачабе дош деннад коллективо. Из дара эш кхы тIа а наx, къаьстта аьшка тIа догам ду художникаш. Цудухьа хIанзлехьа а уйла ю кхоанен. Карабулакера 5 зIамига саг аьшка тIа догам дара болх Iомабара город Красноярске деша вахийтав. Деша яхийта кийчъеш я керда группа а.

Цхьаькха цхьа хIама а да белгалдаккха дезаш. Укхаза вIаштIехьдаьккхад шин сменагIа болх белга. Цо таро лу нах дукхагIа общественно-пайданеча къахьегама юкъеоза а оборудованех бизза пайда ийбе а. Карабулакски цеха балха опыто хьахьекхар завода цу тайпара коллективаш юртарча районашка вIашагIйохкар чIоагIа пайдане долга. Цудухьа из опыт шеръе лерхI. Дукха ха ялалехьа Советски районе болх бе йоалалургья дахчах игрушкаш хьаю цех а. ХIанз из чу хургйола помещени хьалъяь йистейоаккхаш латт. Из пайдане да районе бахача наха а (царна хьабе болх хургба) завода а.

Цу дерригне дог гIоздоакх. Юртий районашка наха хоатташ дола товараш арахеца завода цехаш, филиалаш вIашагIйохкаро тешалду укхаза балхах дог а лазаш, из тоабара уйла е баьнналга, керда методаши формаши лехалга. Из дика да. Цхьабакъда, завода керттера производство город Грозне я. Укхаза я цун дукхагIйола цехаш, участкаш.

ТIаккха мишта лел цу коллективашка гIулакхаш? Фуд мукъайола къахьегама ресурсаш балха юкъеозара хьалда деш дар? Цу хаттарашта жоп а луш, завода керттерча инженера Р. Орцаева дийцар:

— Тхоай тарлучча бесса цехаш шин сменагIа болх бара режима тIа яха хьож тхо. Масала, хIанз шин сменагIа къахьегаш я галантерейни цех. Амма, массанахьа из гIулакх чакхдаккха вIаштIехьдалац. ХIана? ДукхагIйолча цехашкеи участкашкеи латташ йола оборудовани геттара къаьна а тишъенна а я. Шин сменагIа царга болх байтача уж тоас а кхувргдац тха, иззал низ ла могаргдац оборудованена. Цунна метта кердаяр дIаоттаергьяр оаха, нагахьа санна цехийи участкайи помещенеш геттара къаьна ецаре.

Укх шера сентябрь бетта денз еррига завод боахама расчетагIа къахьега йоалалургья. Укхаза дага ба шоай продукци экспорта дIаяхийта. Масала, къаман догам даь йола подносаш дIаяхьийта лерхI Иордане, Турце, Сире мехкашка. Цо таро лургья предприятена шоай лоIаме валюта леладе. Цунах кхыча мехкашкара хьаийе таро хургья дикагIйола оборудовани. Из перспектива я. ХIаьта гаьнара перспектива а яц. ХIана аьлча, хьалъяь йоалаш латт завода керда здани. Из карара йу чакхдоаллаш эксплуатаце дIаяла лаьрхIад. Цига шин сменагIа болх беш хургба. Цо таро лургья кхы а дукхагIа нах общественно-пайданеча къахьегама юкъеоза. Нагахьа хIанз укхаза болх беш верригa а 211 саг вале, керда здани хьайийллача кхы тIа а 150—180 саг балха хьаэца йиш я.

Х. ШАДИЕВ.

УКРАИНСКИ ССР. Кременчугски автомобильни завода деза мовхьаш кхухьа автомобилаш доагол дехьарча 57 мехка болх беш я. Иштта уж низ бола машинаш чурча рынке а йовзаш я.

Автозавода коллектив массаза хIама лехаш я — духхьал укх шера конвейер тIа оттаяьй керда КРАЗ-250, КРАЗ-260 яха автомобилаш. Водителашта лаьрхIа комфортабельни хьалаш, никъ боацача моттигашка гIолла хIама новкъа доацаш дIаяхар, дукхагIа мухь дIабахьар — уж я кердача моделей белгалонаш. Ер шу дIадоладелча денз йиззача хозрасчетеи шоаш шоашта финансировани яреи хьалашка болх беш ба кразовцаш. Техника дегIакхувлара хIанзарча боарама дикагIа а лоархIар санна шерра йоаржаяьй заводе къахьегам вIаштIехьбаккхар бригадни форма.

КРАЗе массаза а тишъенна оборудовани хувцаш болх бу. Цига хьалъяь болх бе йолаеннай машина мосташ вIашагIдехка комплекс, автомобилашта обкатка яра йола корпус, хIанз из дара полигон эшац.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): инженер-конструктор Пшеничная Светлана, технологически отдела конструктор Кац Виктор, инженер-конструктор Буряков Николай кердача КРАЗий дизайн ювцаш ба.

П. ЗДОРОВИЛО сурт.

ТАСС фотохроника.

ВАХАРА ХЬИСАП—СОВЕТСКИ

ТРАДИЦЕШЦА БУВЗАБЕННА

Къамашта юкъера бувзам, интернациональни доттагIал хьоахадича эггара хьалха дагабох сага шийн доттагIий. МоллагIча наьсархочо шийн хьалха хиннача а таханарча а доттагIех, безача-бовзача нахах лаьца дувцачунга ладувгIал: цо цар йоахача цIераштa юкъе наггахьа мара нийслургьяц шоана шийн къамах волча сага цIи. Бакъда, цо бувцачарех шоана дагахьа хьалхашка оттаргва камаьрша дог дола эрсе, арений михаша мерца хьатара юхь йола казах, кхыдолча къамех бола нах. Цар шоай къамех болча нахага шоашца эхьэздел, гIулакх леладаь гIалгIай а бувца хургба-кх иштта.

Цу тIа, ала деза, вай тахан еча пропагандах, агитацех хьахинна а Iац из гIулакх. Исторе ше хьа а кхелла, кIоарга овлаш долаш я вай вахара из оагIув, моллагIа болча низа йоха а лургйоацаш. Масала, тахан Наьсаре бахача кхыча къамех болча дезалех дукхагIбарий овлаш хьадолалу Октябрьски революци хилалехьа а из хиннача хьалхьарча шерий а ханашкара. Укхаза хьо дIа мел вахача моттиге бIаргагуш долча интернациональни сурто дагадохийтарагIа язду аз ер. Шо а ца Iедала мегар, масала, Назране эггара къаьнагIа йолча предприяте — мельзаводе шоаш нийсделча уж уйлаш дага ца йохаш. Районе эггара къаьнагIа я из предприяти. БоккхагIбарий меттацара хIанз а дIаяьнаяц, эрга а яьккха, гIалгIаша цох тилла хинна шира цIи — «Элеватор». Из элеватор мо овлаш къаьна долаш да укхаза тахан къахьегаш болча тайп-тайпарча къамех болча наьха доттагIал а. ХIаьта дIатIахьажача сибатах а уж малагIча къамах ба ховргдац. Селла вIашагIийнад цар вахар-лелар, оамалаш.

Из бакъдеш дола масалаш-м хIара гIа мел баьккхача нийслуш да. Кодаме бaxa, аьнна, цу коллективера кийчбенна багIача хьаьрхошта юкъе массехк саг вар кхыча къамех болча нахах.

— Малав кхалхар? — хьаттар аз царна юкъе сайна вовзача эрсечунга В. Герусовга.

— Тха цхьан болхлочун цIен тIара саг ва, — аьлар цо. — гIалгIа ва. Тха традици я дика е во деча — со кхыча къамах ва, аьнна доацаш, ловца боаккхача е кодам беча массане а дакъалоацаш.

Тха къамаьл хезача цу предприяте керттерча механика А. Хазбиева аьлар:

— Тхона юкъе-м вац тха коллективерча моллагIча сагага дика-во деча, цун коакарта ца водаш, оаха мо цига дакъа ца лоацаш кхыча къаман саг.

Иштта да укхаза къахьегамца, вахарца-леларца, дIахьа деча гIо-новкъосталца, барт-цхьоагIонца дувзаденна кхы мел дола хIама а. Интернациональни тайпай бIарчча кхуврч ба мельзаводе. Мишта, маллагIча наькъашца вIашагIкхийттаб уж укхаза?

Вай вувцача Герусов Владимира тайпа гаьнара доагIаш да. Из хьадолалу Волгоградски областера. Назране бахача Харсе наькъанга маьре хиннай Владимира йоккхагIйола наьна йиша. Цо хьахьийха ений укхаза цун зIамагIа йола йиша — Таисия Ивановна, шийн дезал а боалабеш. ХIанз 94 шу даьннад цун.

— Укхаза енаецаре сел дукха яхаргьярий со? — яхаш бегаш бу цо. Цхьа юкъ яллалца уйлане яха а льгIа:

— Со укхаза соцаьр-м Кавказа Iалам дац, нах бамоттигерча къаман нах, — аьлар йоккхача саго.

ВоIо — Владимира дийцар а дар наьна кер чура доагIаш санна.

— Со а укх мельзаводе хьалкхийр, тайп-тайпара балхаш деш. 1929 шера заводa коа биллача машиннаькъ тIа гIолла лела цхьа зIамига мотовоз бера тхона. Из хозахеташ, цун гонахьа кхеста со зе а зийна, г. Орджоникидзе из Iомабеча курсаш яха вахийтар. ХIаьта а дукха болх бе кхийнзар са цу тIа. ТIом...

1943 шера тIем тIа аьтта кулг пхорчаша цхарал а даьккха, инвалид а хинна, цIавера Владимир. ХIаьта а шийн мотовозах къастанзар. ХIанз а ва из, пенсе воллаше а, цу тIа болх беш.

Дукха ха йоацаш цIеначa гIалгIай меттала шоашца къамаьл деш лелача цхьан эрсий къонахчо цецдаьхадар мельзавода юхе даха бераш. Из вар Владимира воI Александр. Украинне вах из саг а йоалаяь. Бакъда, ше бера ха дIайихьа, ше ваь моттиг, гIалгIай зовне оазаш йола бераш дицлац. Бицлац цар мотт. Каст-каста воагIа из Назране хьоашалгIа.

— Мотт биц ца балийта ух со укхаза сел каст-каста, — яхаш бегаш беш вар Александр. ХIаьта а гуш-м дар, из харц ца лувлга. Орджоникидзе яхача цун йишийна аттагIа да цу хьакъехьа: дукха гIалгIай бах цига.

Цу тайпара историеш дувца йиш йолаш дезал кхы а ба мельзаводе. дукхагIбараш интернациональни а болаш. Царна юхье шоана корайоагIаргья: Глушков, Вязовец, Миллер кхыйола тайпан цIераш. Интернациональни дезал кхы а дукхагIа ба, гIалгIай тайпан цIераш а йолаш.

ХIаьта азербайджанец Измайлов Курбан-м гIалгIашта тара хиларца юхь тIара а тайпан цIерах а вовзаргвоацаш ва, паспортага ца хьажача. Курбан а цун, сесаг — Анна а (эрсе я из) коллективо, шоай лоалахоша сий деш нах ба. Анна — хьоар доаккхача цехе я болх беш, — Курбан — ишк йоаккхача цехе ва. Дезал а шоай даьи-наьнеи интернациональни никъ дIахохьош ба. ВоккхагIволча воIо эрсий йоI йоалаяьй.

Иштта Iимерза, шоайла товш, безаш, цхьана къахьегаш бах цу коллективера тайп-тайпарча къамех бола нах. Кхыча тайпара хила йиш йолаш а дац советски вахара хьисап-м.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

КЪАХЬЕГАМЦА ДАЬККХА СИЙ

Экаж - Къонгий юрта бахача наха дика бовзаш ба АушевгIар дезал. Нахаца Iимерза дезал ба уж.

Дезала да Аушев Джабраила Або «Экажевский» совхоза дикагIча болхлоех цаI ва. 25 шу совгIа ха я цо цу боахаме болх бу. Дика болх барах совхозо путевка а енна Венгре ваха хиннав из.

Шийн къахьегамцара безам дIабеннаб цо шийн дезала. Уж цун 10 дезалхо ва: 6 воIи 4 йоIи.

ЙоккхагIйола Аза, ЧИГУ а яьккха, хIанз Наьсар-Кертерча юкъерча школе хьехархо йолаш болх беш я, шоллагIа яр Аьсет совхозе бухгалтер я, кхоалагIъяр Хьанифа Москве «Богатырь» яхача тика чу болх беш я, кооперативни техникум а яьккха.

Къонгаш а цун иштта цхьацца моттиге дIаэтта, овсаре къахьегаш ба. ВоккхагIвола Мухьмад, совхозе балха волчара, деша хьожавир Къулбаседа - Кавказски горно - металлургически институте. ХIанз Советски эскаре гIулакх деш ва из. Эскаре ва цун цхьаькха воI ИбрахIим. Из финансови техникум яьхка ва.

Школе деша вагIача хана денз волалора царех хIаравар совхозе къахьега. Ховш ма хиллара, къахьегамо сагах йоахка дика оамалаш дегIакхувл, хIаьта во яраш дIаяхара гIо ду. Цудухьа укх дезале чIоагIа лоархI къахьегам, барт-цхьоагIо, эхь-эздел, Iимерза хилар.

Наьха бала, сагото шоай яр санна тIаэца хов царна. Шоашта могар а ду цар гIоновкъостал а даь, сага гIайгIа дIаяккха.

— Къахьегамца безам болаш, лоалахошца, юртарча нахаца Iимерза кхебе беза, аьнна хет сона хIара дас шийн дезал, — дувц Аушев Абос, — из нахачул дикагIа царна шоашта накъа даргда, хIана аьлча, тIакха мара хилац уж ираз долаш, вахар дезаш, дуненца сакъердалуш. Къахьегама уж тIера хуле, хIама долаш хургба, цул совгIа, йишача гIо ца деш бутургбац уж наха а.

Къахьегача сагага йиш хилац йоахараштa, довнашта юкъе аха, харцахьа лела. Цудухьа наха а дукха веза цу тайпара саг. Вай даьша эггара дикагIа лоархIаш хиннаб «Дика тIехье кхуйла хьа» яха ловца, — йоах цу дезале йоккхагIа йолча даь нанас Розхан, — берригача наха из ловца баккха а ловра сона. Дикача тIехьено доакх дай, тайпан, къаман, халкъа сий.

— ХIаьта, хьай тIехьенна йий хьо раьза?

— Раьза йоацаш хIама а дац. Къахьегамах къехкаш уж ца хилар да керттера дар. Байнаха оалаш ма хилара, дика хуле шоашта дика да-кх.

А. САЙРАЛИЕВА.

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац

ИСКУССТВО ЮСТАРА ЛАЬТТАЯЦ

Граждански а Сийлахь-Боккха Даймехка а тIемаш долча хана вIалла довргдоаца сий даьккхар вай герзашцарча низаша.

Советски эскаро сийленца кхоачашду шийн декхар хьалаш мел чоалхане, чIоагIа хала хиларах. Иштта, Чернобыльски авари дIайоаккхаш доккха дакъа лаьцар цо. Афганистане денал гойтарах, бIаьннега кхоачаш салташтеи эпсараштеи Советски Союза Турпал яха лакха цIи еннай. Дукkханешта а орденаши медалаши еннай. Цу майрача интернационалисташта юкъе дукха ба, вай мехкахой а, Советски Союза Турпал подполковник Аушев Руслан а волаш.

ЧIоагIа лоархI вай халкъо Граждански а Сийлахь-Боккхача Даймехка а тIем тIа герзашца вайна сийлахь котало яьккха ветеранаш а.

Советски халкъа чIоагIа дукха деза шийн эскар, мамогга цунга хьажа а хьож. Цунна масал да Iилмани, культуран, искусствaн деятелаша советски герзашцарча низашта леладу шефал. Личнии состава идейно-политически, интернациональни, нравственни а эстетически а хьехам балара дакъа а хинна дIаэттад из шефал, командирашеи политработникашеи чIоагIа лакха мах а бу цун.

1941 шера тIема хьалхарча деношка тIайнйха военни шинелаш, коталонна хетаьча салюта тIехьара залпаш чакхъяьлча мара Iояханзар советски культуран искусствaн деятелаша. Фронтовикашта уллув хилар артисташ, йоазонхой, журналисташ, художникаш, музыканташ, кинооператораш. Передовой тIарча фронтовикашта гIулакх дар духьа мехка вIашагIъехкар бIаьш концертни бригадаш. фронтовой театраш. Окопаш чу, блиндажашка, хьунагIа, аэродромашка увттадора цар концерташ. ГIулакх дора цар тыловой соединенешта а госпитале бадача доарахошта а.

Искусствос керттерча моттиге дора дов: цу тIема цIералеи кIуралеи цо лорадора сага дог, коталонах бола тешам болийтар, дог увттадора.

СССР йоазонхой организаце кхоалагIа дакъа, М. Шолохов, Н. Тихонов, А. Фадеев, А. Твардовский, А. Сурков, А. Корнейчук, П. Бровка, К. Симонов, И. Эренбург санна талант йола йоазонхойи поэташи керте а болаш, центральни газетий а журналий а спецкорреспонденташ болаш тIем тIа хилар. Дукха йоазонхой В. Багрицкий, А. Гайдар, Н. Майоров, П. Коган, кхыбараш цIабахканзар тIем тIара. Фашистски лагере Бухенвальде трагически велар татарски поэт. Советски Союза Турпал Муса Джалиль.

Нохч - ГIалгIай йоазонхой организацера а хилар тIем тIа дукха йоазонхой, поэташ, журналисташ: Н. Музаев, И. Шаипов, З. Муталибов, Б. Зязиков, Р. Хаджиев, кхыбараш а.

Вокзалашкара сборни пунктaшкара дIадоладенна Берлине, Эльба тIа чакхдаьлар фронтовой театрайи концертни бригадайи наькъаш. Даймехка тIема тIа фашистски гIаьрахошца майра лийта, турпалаш санна лийгар Нохч-ГIалгIай драмтеатра актераш, республика заслуженни артисташ И. Ибрагимов, О. Гарчханов, С. Алхазов, театра керттера художник М. Магомаев (Магомаев Муслима да), театра директор В. Шатов. Украина, Польша, Венгри мукъайоаккхаш хиннача тIемашка байра уж.

Луначарске цIерагIарча Московски ГИТИС-а актерски факультета Нохч-ГIалгIай студе 4-ча курса студенташ, Т. Исаев, С.-А. Дакаев, Ш. Сатабаев, А. Цороев укх мугIарий автор тIом болалуше, шоай лоIамагIа эскаре бахар. 1942 шера, бIаьсти, Москван юхxе, Калинински фронте байра С.-А. Дакаеви Т. Исаеви.

А. Цороевен ази Украине а Белоруссе а партизански тIемашка дакъа лаьцар.

Нохч - ГIалгIай искусства деятелаша доккха дакъа лаьцар тIом болча хана а тIом дIабаьнначул тIехьагIа а бIухошта шефски культурно - художественни гIулакх деча, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома инициативагIа республикански М. Лермонтова цIерагIара эрсий драмтеатрах халкъа героикеи политически сатиран театр дир. ТIема - патриотически произведенеш яр театра репертуаре мел хиннараш. Зрителашта чIоагIа дукха езаш яр, украински драматурга А. Корнейчука «Фронт» яхача пьесах оттаяь из цIи йола спектакль.

Коллективо вIашагIъеллар фронтовой бригада. Цу бригаде, шоай лоIамагIа болаш чувера бархI актер: РСФСР- еи НГIАССР-еи заслуженни артист Л. Куклин (бригада парторг), И. Иржанский (театра директор), И. Лачинов, М. Эсамбаев, О. Решетниченко, С. Ионов, В. Щабанов. Кавказски фронта передовой тIа хилар уж концерташ хьокхаш.

Нохч - ГIалгIай театрера а яхар тIем тIа шоай лоIамагIа ши бригада. Царна юкъе бар РСФСР заслуженни артисткаш А. Исаева, Т. Алиева, НГIАССР халкъа артисташ М. Бадуев, А. Хамидов, республика заслуженни артисташ А. Ташухаджиева, З. Исакова, Б. Ильясов, Е. Таль, В. Дакашев, Е. Ганукаева, артисткаш А. Ибрагимова, В. Ткачева, С. Чапаева, А. Иримов, кхыбараш а. Бригадай кулгалхой хьожабир РСФСР халкъа артисташ Я. Зубайраеви, В. Татаеви. Парте обкома лектор М. Абазатов а вахар бригадашца. Военни ансамблашта кулгал деш бар республика заслуженни артисташ режиссер В. Вайнштейни композитор А. Халебскийи. Вай театра бригадаш Армавиран Ростован юхерча Кавказски фронта бIухошта гIулакх де хьожайир.

Массаволчоа лични герз деннадар, хIана аьлча, окопаш чу увттале дезаш хулар концерташ. Цхьайолча хана, концерт юкъехкаьчача гIолла, йоалора фашистий атака. ТIаккха, бIухошца цхьана артисташ а хулар немций юхатохаш.

Козловский, Лемешев, Шульженко, Утесов санна бола гIорбаьнна бовзаш бола артисташ а хилар Сийлахь - Боккхача Даймехка тIема тIа.

Художественни, тIема, публицистически киносборникаш арахецар. Цар гойтар бIухошта советски халкъа турпалал, фашистий къизал, оакхарал, кхы а керда турпала хIамаш де бIухой дегаш урауттадора. Ала йиш я, эггара доккхагIа дола тIема денал Василий Теркина гойтар, аьнна, хIана аьлча, Твардовский Александра гене хьахкелла из Теркин, хIара салтечун дег чу, хIара атаке цунца водаш вар.

«Дог урауттадора, моастагIчунца лира тIом бе нах гIувттабора меттахь тохача публицистика мугIараша, художественни прозай къаьггача сурташа, патриотически иллеша, фильмаша, спектаклаша, стихаша, плакаташа». — М. С. Горбачева уж дешаш дог тохалуш, баркал оалаш тIанийцар оаха — ветеранаша.

Мел бар уж — художникаш, поэташ, артисташ. Цар бIухошта стихаш ешар, чIондаргаш лекхар, ашараш йоахар. Салташка, уж турпалаш болга, царга цIагIа хьежалга, коталон сахьат доагIаргдолга ала болхар уж. Салташта уллув тIом беш чакхбоалар уж. Артиста - салтечоа оттадаь памятник дац. Амма, йолаш я дог урауттадеш йола искусство. Болаш ба дагалоацам.

«Йоккхий топаш ювлача хана музаш соц» яха, къаьна кица нийса доацалга тIема хана хьахьекхар советски искусства.

Лакхача гражданственноста, шийн са ца кхоьдеш социалистически даьхен гIулакх дара масал лоархI вай партес Сийлахь - Боккхача Даймехка тIем тIа халкъа интеллигенце гойта денал.

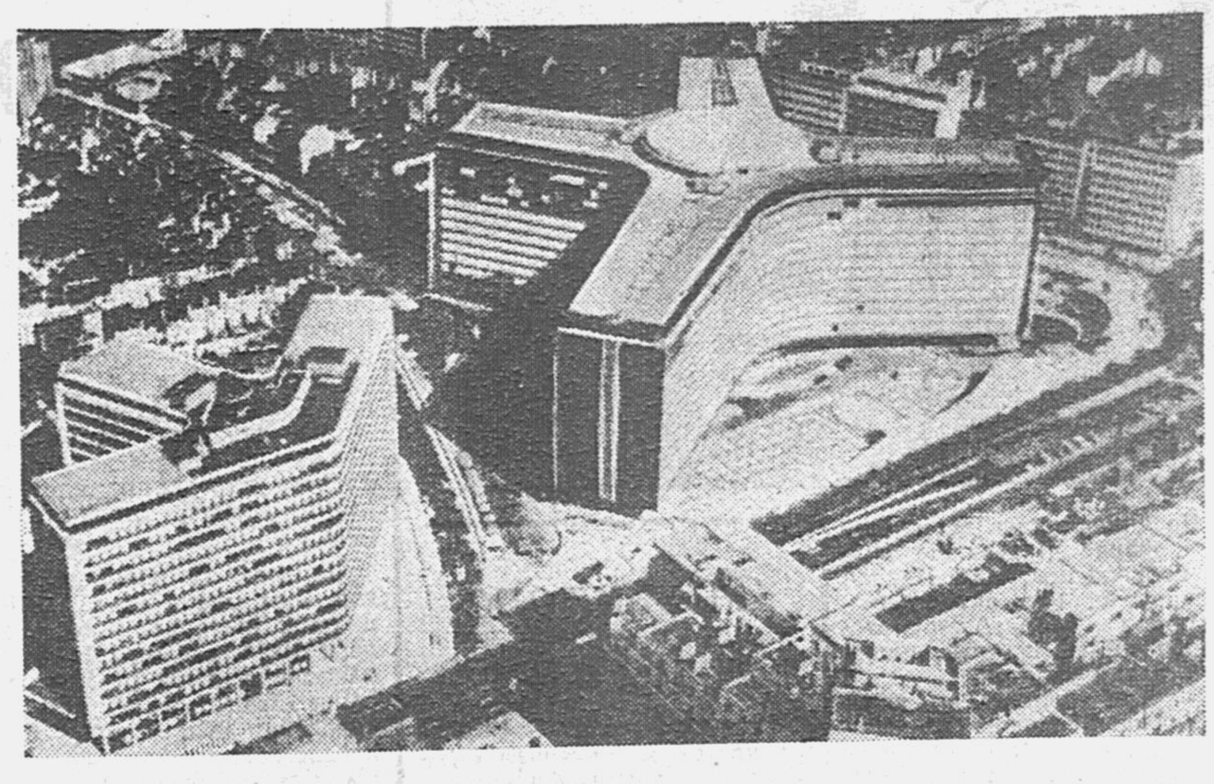
Шерагара-шерага шерлуш, тоалуш доагIа Советски Эскара, МВД, КГБ подразделенешта, ДОСААФ организацешта деш дола художественни гIулакх. ХIанз хьинаре шефски болх беш я республика интеллигенце отрядаш. «Знание» яха общество, театральнии концертнии организацеш, музеяш, Iилман учреждениеш, лакхера дешара заведенеш, культура ЦIеноши Дворецаши, библиотекаш, телевидении радиои, творчески союзаш: йоазонхой, театральни деятелий, композиторий, художникий, архитекторий, журналистий. Цар массане а цхьана дер, маьрша къахьегам советски нах лорабеш латтача вай сийн долча салташта идейни, тIема-патриотически, интернациональни, нравственни эстетически кхетам балара болх ба.

Укх шера 70 шу доал СССР Герзашцарча низашта Советски интеллигенце еча культурни шефства.

Культура а искусства а деятелаша, Нохч-ГIалгIайчен берригача интеллигенце доккхал ду, Советски Эскара Грозненски гарнизонерча бIухошцарча шоай традиционни творчески доттагIалах. Из доттагIал чIоагIдара а дегIадоаладара а шоашта могар а ду.

Х. ШАИПОВ,
НГIАССР заслуженни артист, тIемен къахьегамен ветеран.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Сурта тIа шоана гу Брюсселера Европейски экономически сообщества (ЕЭС), е цу организацех каст-каста оалаш ма хилара «Юкъарча рынка» штаб-квартира. Ховш ма хилара июнь чакхбоалаш Люксембурге Экономически вIаши новкъостал дара Советеи (СЭВ) ЕЭС-аи юкъе официальни гIулакхаш леладарах цхьана яьча декларацена кIал кулгаш яздир. Цо хьаьокх — дунен тIара керда политико-экономически ситуаци, социалистическичар санна капиталистически а мехкий дIахо гIулакхацара бувзамаши дукхача оагIорахьара вIаши гIулакхаши леладе безам хилар.

Тха справка: ЕЭС 1957 шера хьаяьй. ХIанз цу политико-экономически объединенена юкъебоагIа 12 мохк — Франци, ФРГ, Итали, Бельги, Нидерландаш, Люксембург, Великобритани, Ирланди, Дани, Греци, Испани, Португали. «Юкъарча рынка» мехкашка 320 миллион саг вах. Сообщества лакхехьара орган — Европейски совет — паччахьалкхенаштеи правительствaштеи керте латтачар вIашагIкхетараш, цу вIашагIкхетарашта юкъе переговораш йолча хана — Министрий Совет. Исполнительни орган — Европейски сообществай комисси, ЕЭС-а шийн байракх, гимн, цаI дола паспорт да, цаI йола ахчан единица — «экю» я. Объединене иштта шийн парламент, суд, банк я.

ТАСС фотохроника.

Дохаде дагIац, чIоагIде доагIа ПРО хьакъехьара договор

США тIеххьарча хана юха а хьинаре дискуссеш ю ПРО хьакъехьарча Договора гонахьа. Американски кепайоазоно хоам беш ма хиллара, США оборона министерства цхьаболча хьакимаша хьалхадоах, ПРО-х долча Договоре «вIалла дакъа ца лоацаш Iелга е цхьадолча даькъе мара дакъа ца лоацалга». Американски администраце кхыболча деятелаша из идея тIаэцац. Иштта президентеи паччахьалкхен секретарей герзашта тIахьожам лоаттабара проблемах вола лаьрххIа викал Эдвард Рауне дукха ха йоацчаш Вашингтоне ЮСИА пресс-центре «США ПРО-х долча Договора юкъера яла гIерт», яха хабар харцде хьежар.

— ВIашагIкхийтта Штаташ из де лаьрхIа яц, — аьлар цо.

Цхьабакъда, цига Э. Рауне тIатехар: США «ПРО-х дола Договор лораде гIерт, цхьабакъда, Iилма дегIаахарга хьежжа дIахьалхашка аха лаьрхIа я». ХIаьта из дара договора тIа «цхьацца хувцамаш де деза».

Бакъдар аьлча, чIоагIа харцахьа хургдар Iилма дегIаухилга соцаде гIертар. ГIулакх иштта дац. Дувцар да ПРО-х долча Договора противоракетни оборона йоккха масштабни системаш хьае бокъо ца лулгах. Договора керттера чулоацам цунах латт, хIаьта из цхьаккха тайпарча Iилман карагIдаьннарашца нийсде дагIац.

— ПРО-х дола Договор тIагIортарен оборонительни герзаш хьадара юкъера, щитан туран юкъера яхь дIаяккхара лаьрхIа да. Из эш шин оагIоний стратегически тIагIортара герз 50 процент кIезигделга чакхдаккхара,— йоах СССР МИД-а герз кIезигдареи дIадаккхареи проблемех йолча Управлене начальника В. П. Карпова. — Нагахьа санна договора тIа хувцамаш дой, моллагIча форме шеррача масштабе щит хьадара, цо герз Iоадара гIо дергда. Из деза инарала Раунена? Ма дарра аьлча, тешавеш дувца дезий-те долаш дола бакъдар: ПРО-х дола Договор доацаш герз Iоаделга юхаозарал меттел кхоана герз дIадаккхара процесс дIахояхьа а йиш хургъяц.

— ПРО-х дола Договор санна долча геттара чIоагIа хьежа нийсдаьча документий керттера чулоацам хувцаргбола тIатохараш дайта йиш яц, — белгалдоаккх В. П. Карпова. — Нагахьа санна инарал Рауне уж хувцамаш дара тIехьа вале, из договор хувца яхалга дац, хIаьта цо из дIадаккха йоах.

Цхьанна а хIаманца доагIаш дац американски викалаша дувцар а, хIана аьлча, цар яхачогIа, СССР ПРО-х долча Договорага хьежача герз дехкара цхьан оагIорахьара тIайода США-с мара из дехкаргдоацаш, шоашка шоай безам бар де бокъо а юташ.

— Оаха нийса а ма доагIара а лораду из договор, цудухьа, из дезар тхона американцашкара, — аьлар советски эксперто.

Цо дIахайтар тIеххьарча хана Вашингтоне юха а Красноярска районе радиолокационни станци (РЛС) хьал а яь Советски Союза ПРО-х дола Договор телхаду яхаш цар хьалхьедеш хилара вай раьза доацалга. Советски оагIоно юха а чIоагIду из РЛС космически объекташта тIахьожам лоаттабара лаьрхIа я, цудухьа из ПРО-х долча договораца ювца йоагIаш а яц. Цу ханна Советски Союза шийгара дика гIулакх хьагойташ соахка октябрь бетта Красноярски РЛС-е деррига балхаш соцадир. Из моратори хIанз а тIехьа йолаш я.

Женевера ядерни а космически а герзех йолча переговорашка советски делегаци шин оагIоно ПРО-х дола Договор лорадара хьакъехьара декхараш чIоагIдергдола соглашени е гIерташ я. Цу доазошка Советски оагIув американцаш хьалхьедеш долча Красноярски районера РЛС деша хьакъехьа радикальни решени тIаэца кийча я.

— Нагахьа санна 1972 шера кулгаш яздаьча хьисапе ПРО-х дола договор лорадарах барт бе вIаштIехьдоале, — йоах В. П. Карпова, — СССР цу станце оборудованена демонтаж е кийча я, цун США шеко хургйоацаш тIахьожам а лоаттабеш.

Э. Рауне вашингтонски ЮСИА пресс - центре къамаьл деш аьлар, советски оагIоно американцаша яхачоа шоаш раьза хилар хьахьекхадац, аьнна. Хаттар отт цо дувцар ПРО-х дола Договор дохадара тIаберзабаьча боламах да хьогI аьнна? Ховш ма хилара советски оагIонна из де безам бац.

— Договор дохаде гIертачарна тIехьа тхо хургдац, — аьлар В. П. Карпова. — Нагахьа санна, американски оагIоно договор чIоагIделга хьалхадоахе СССР цунца гIулакхаш леладе кийча я. Советски оагIув цунах Женеверча переговорашка барт бе гIерт, ПРО-х долча Договора минимум — гаргарча ийс-итт шера шин оагIоно биззача боараме лорадара декхараш чIоагIдар.

Владимир МАРКОВ, (АПН).

СУРТА ТIА: Бейруте вIаши духьала тIом беча группировкаша шоайла дов деча хана воI вийна нана. ХIанз а тIехьа чIоагIа кхохкаме хьал латт Бейрутерча палестински лагерий районе.

ТАСС Фотохроника.

ЕРРИГАЧА РЕГИОНА КХЕРАМ ТIАТУВС

Ирански авиалайнера пассажираш бовра бахьанех цаI Персидски заливе американски тIема-форда армада хилар. Тайп-тайпарча мехкий политически деятелаша белгалдоаккх США леладеча гIулакхаша цу районе дIахо кхохкам чIоагIбе мегалга.

Бангладеше сага бокъонаш кхоачашъяра йолча Общества президента Камалуддин Хуссейна аьлар, цхьадолча даькъе, США военни хьисапе цига хиларо берригача региона кхерам тIатувс, хIанзара инцидент санна кхераме гIулакхаш чакхдаха тарлу.

К. Хуссейна тIатехар, цу событеца гIулакх доагIаш дола деррига мехкаша къаьстта цу зуламан акта хьалхашка бехктокхаме йолча ВIашагIкхийтача Штаташа ООН-ца цхьана регионера хьал мелдарал совгIа из кхохкам дIабоаккхаргбола белгалла гIулакхаш чакхдаха деза.

Франце Къаман собране депутата, кхыча мехкашцарча гIулакхий хьакъехьарча Комиссе члена Робер Мондаржан аьлар, Иракаи Иранаи юкъера тIемал совгIа инцидента бахьан латт США-с шоай оагIорахьара массазарча чакхйоахача провокацей политике. «Персидски заливера регионaльни дов михьара далара кхерам болаш да, — аьлар цо. — Кердача дунен халкъашта юкъерча хьалах пайда а эцаш, ООН резолюцега хьежжа дIадаккха деза из. Къаман собране аз Франце цу районе хиларга юха хьажарах дола дош оттадаьд».

«Кердача хьалах» дувцаш фу дага дар хьона, аьнна, шийга даьча хаттара жоп луш Р. Мондаржана аьлар: «Цкъа-дале из, массанена йовзаш йола соглашени е тароенна СССР-аи США-еи юкъера отношенеш. Шозлагl-дале из дунен тIара кхыйола регионaльни конфликташ е дIанийсъяра, е гIулакх дикалгахьа дерзадара факт я. Из Афганистана а доагIа, Кампучера дош къоастадара перспектива а. ХIаьта а йийлла юс кхыйола моттигаш — Гаргара Малхбоалеи Персидски заливеи».

(АПН).

Английски калейдоскоп

СОВЕТСКИ ПЬЕСАШ ЛОНДОНСКИ СЦЕНЕ

Ленинградски ЗIамигача драматически театро «Iуйрийнарча сигала седкъий» яха Александр Галина пьесагIа йола спектакль оттаяьй «Риверсайд студиос» яхача лондонски сцене. Премьера хиннача шоллагIча Iуйрийна хIама ца эцаш деррига лондонски газеташа араяьхар цу постановках йола рецензеш.

Дукха ха йоацаш английски зрителий йиш хилар чернобыльски трагеди хиннача хана байнача нахах хIанзарча «Саркофаг» яхача пьесага хьажа а. Бакъда эмоциальни дегI тохадалийтарга дилача «Iуйрийнарча сигалара седкъий» яха спектакль низ болашагIа я аьнна белгалдаьккхар «Дейли мейла». Эрсий сценически диалога вIалла тара перевод ечун оаз йоацаше а да из. Дуккхача английски критикаша шоай рецензеш тIа белгалдаьккхар бокъонца дола вахар хьахьокхача политически социальни уйлашца диза хIанзара советски театр хилар. Из дац коммерчески долча, цудухьа духхьала нахага сакъердийтача английски театра тара.

Лондона театральни вахара эрсий темана дIакъоасталургйоацаш юкъеяхай кхы цхьаькха событи а. Укхаза хиннай драматургий семинар, цунна юкъе дакъалоацаш хиннаб М. Шатров, А. Галин, кхыбола советски драматургаш. «Ленинградски труппа гастролешеи драматургий семинарои са дагалаьттар кхоачашдеш хIама дир: англичанашта бIаргадайра таханара театр мишта хила деза. — йоах семинар вIашагIтехача «Риверсайд студиоса» режиссера-постановщика Дай Робсона.

Лондон.

Дмитрий ЧУКСЕЕВ, АПН корр.

«РОЙЯЛ КОРТ» ЮБИЛЕЙ

Лондона йистерча Челси яхача моттигерча йоккха йоалача концертни залах «Ройял корт» яха театр хилар. Хана йIоахала эггара безамех а новаторски ярех а йола английски сцена а хинна дIаэттад из. Советски зрителa а дика йовзаш йола драматурга Джон Осборна «ЭгIазваха хьажа» яха «Ройял корте» оттаяь я аьлча кхоачам ба цу театра лоархIам мелаб ха. Укхаза сцене роль ловзаеш хиннав сийлахь - воккха актер Лоренс Оливье... «ЭгIазваха юхахьажа» яха спектакль бIаргаяйча. творчески сеца хала ха хиннай цун. Спектаклага хьежачул тIехьагIа Джон Осборн волча а ваха, цунга аьлар: «Сона цхьа хIама язъел». Иштта хьахилар «Энтетейнер» яха пьеса. Цо белгала моттиг дIалаьцар английски драматурге. Хьахиннача хана ленз бIаь шу лаьннача «Ройял корт» яхача театраца ювзаенна я С. Бекетт, Э. Бонд, Дж. Гилгуд, Д. Стори, Д. Плоурайт, кхыбараш а санна болча гIорбаьнна бовзаш болча драматургий, актерий, режиссерий цIераш.

Лондон.

Беатрикс ХАММЕРЛИНГ, английски журналистка.

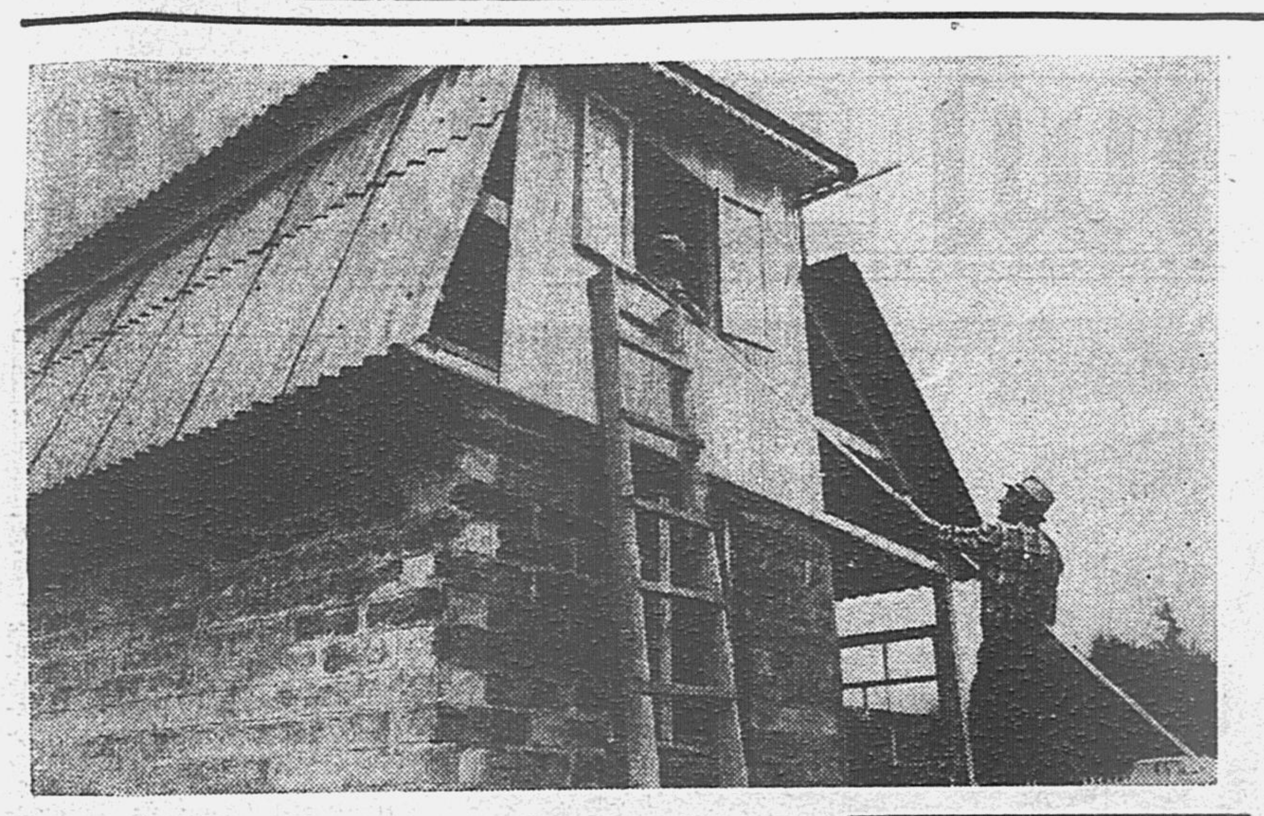
КЪАХЕТАМА ТКЪАЬ ВОРХI САХЬАТ

Зрителех цхьаккха а чакхъяллалца цу передачага хьежавале тамаш я. Зрителаш экранашта тIаберзабе лерхIаш вIалла дага доаца хIамаш деш хиннача бовзаш болча актераша, спортсменаша, общественни политически деятелаша дакъа а лоацаш «Ай-ти-ви» яхача телевизионни канало еш хинна передача 27 сахьата йIаьхъелар. Цхьа спортсмен керта тIа оттаяь шура чуйола шуша а йолаш Гайд — парка гонахьа 60 миль бIаьха никъ бир го боахаш хилар, къонача наьха группа горчица чутессача хи чу лийчар, хIаьта мехка керттера бильярдисташ хи чу лелара костюмаш а ювхаш хи чу лайзар.

«Телемарафон-88» яхача, массарел а йIаьхъенна хиннача цу передачана зрителаша ахча дахьийтар. Юккъера лаьрхIача сахьата бIаь эзар. Дов ца доалаш а дисанзар. Социальни Iалашон паччахьалкхен министра Николас Скотта «Телемарафона-88» цхьа миллион фунтий чек елар, цунца правительствас бахача наьха хадданза йоакхо еш хилар дага а дохийташ.

Юхаденна миллион а долаш къахетарах денна хьаIайна ахча 22 миллион 15 эзари 604 фунт хилар. Малхбузен историе чухь эггара дукхагIа гулдаь ахча да из. Из ахча дIадохийтаргда берашта дарба деча, къабеннача наьха, инвалидий, чубаха цIа доацарий интернаташтеи цIеноштеи эшача.

Дмитрий ЧУКСЕЕВ, АПН корр.

Металла отходех хин провод йилла, торгови павильон, е спортивни комплекс хьае, шоаш хьаяьча кирпишках цIенош де вIаштIехьдоал «Сплав» яхача Хабаровски производственни кооператива мастерий.

ЦаI-ах шу хьалха хьаяьча «Сплава» Iаьржача а бос болча а металлий отходашта переработка ю.

Коопероатораша цунах доккхагIдола дакъа города школаши берий бешамаши хьаеча дIадохийт, цар 32 спортивно - ловзара комплекс, итташ ахкан торгови павильонаш хьаяьй. 1988 шера 700 эзар сома маьха болх бергба. «Сплава» дIадахийтача цхьан сомах цаI-ах сомага кхоачаш пайда боал.

Цо дикка ахча дегIаккхувлара фонде дIахьежаде таро лу кооператива. Цар хIанзле экскаватор, кхо автомобиль, сварочни оборудовани, станокаш ийцай, хьаяьй производственни участок.

— Тха декхар — юрта коттеджаши городе цIеноши хьалдар, — аьлар «Сплав» яхача кооператива председатела Ким Жудинчана, — из дара чIоагIа материальни а технически а база хила еза. ХIанзарчоа тхоай низашца ТЭЦ-ра овкъарах кирпишк хьае а царех хабаровчанашта цIенош дачни хьалде а лаьрхIад оаха.

СУРТА ТIА: кооператива членаш цIенош деш ба.

И. ШАГАУТДИНОВА сурт.
(ТАСС фотохроника).

Фолькlора цIей

Цхьан кIирагIа — 11 денз 17 августага кхаччалца — Москвах дунен фольклористика центр хургья: укхаза хургья Дунен халкъашта юкъера фольклора фестиваль, вай мехка цу тайпара халхара я из, бакъда, хIаьта а, ше традиционни хургхилар дIахьийкад цо, хIанз денз, шин шера цкъа йолаш вай ерригача союзни республикай столицашка гIолла аргIагIа чакхъяргья из.

Из хьожалга вIаштIехьдаьккхар СССР культура Министерствон, профсоюзаши, комсомоли, художникий Союзаца, Советски культура фондаца, Ерригсоюзни музыкальни обществаца, Советски машара фондаца, Фольклорни фестивалаш вIашагIтохача Советски Комитетаца (КИОФФ) цхьана композиторий Союзи я.

ВIаштIехьйоаккхараши спонсораши селла дукха хиларагIа а кхетаду Москверча дунен халкъашта юкъерча вIашагIкхетаре викалаши боарамаши доккхий хургхилар. Верригa а укхаза дакъалоацаш хургва 3000 исполнитель, уж а царех кхоалагIдола дакъа — доазол дехьара вайцига боагIаргба. Уж хургба Ангола, Афганистана, Болгаре, Венгре, Великобритане, Вьетнама, ГДР, Греце, Испане, Канаде, Кампуче, Китая, Кубас, Мароккос, Польша, Румыне, США-ас, Франце, Чехословаке, Югославе бахнийта викалаш.

Фольклорни комитеташа, исполкомаша, халкъа мастераша (эггара а ойдагIа йола «фусамдай команда» а йолаш) хьагойтаргья фольклора музыкально-иллеи халхареи тIехйола говзалаш, къаман кулга-говзалаши халкъа ловзараши, халкъа Iаьдалаши обрядаши — из дерригa а кхоачашдергда хоза кийчдаь къаман баракъаш тIа дувхаш.

Фольклора дунен халкъашта юкъерча Московски фестиваль конкурсни хьисапе хургьяц, призаш а, котбаьнараш а, эшабаьраш а хургбац укхаза. Эггара доккхагIа а укхаза лургдола совгIат — коллективаша, исполнителаша номераш хьагойтача хьаша везаш болча Москверча нахен столицерча дуккхача хьаьшаши тIоарашa тохаш уж безаме а сакъердалуш а тIаэцалга.

ТIеххьара а: ЮНЕСКО решенегIа укх шера денз «Культура дегIайоаллаяра Дерригдунен итшере» аьнна, дIакхайкадаьд, хIаьта Москвера Дунен халкъашта юкъера фольклоре фестиваль, СССР культура министерства Захаров Василе яхачогIа, укх итт шера йолча программагIа советски оагIоно кхоачашъечарех хьоадамболлаш йола цхьа акци хургья.

(АПН).

САКЪЕРДАМЕ ДУВЦАРАШ

КХО СОМ БАХЬАН ДОЛАШ

Цхьан цIаьрматача сага ахча даьллад Цагенага. Ден а бус а хIана дац аьнна, ший ахча хьада, яхаш Цагена тIехьа лийннав из.

— Аьъ, сел доккха ахча да хьа сога хьаьрчар? — хаьттад юххера а из кIордаваьча Цагена.

— Ши тумен кхо соми да-кх! — аьннад вокхо.

— Мегаьд хIаьта, — аьннад цун сатедара духьа Цагена. — Кхоана хьвола, аз цхьа тума дIалургда хьа. Ломма а хьавола, аз цхьаькха тума а дIалургла хьа. Ши тума дий уж? ТIаккха фу дус хьа сога?

— Кхо сом дус-кх, — аьннад шийахча хьакхаьчача санна гIадвахача вокхо.

— Аьъ, воше, из кхо сом бахьан долаш-м хьайна а тоам мича-б хьона, наха юкъе со ишта юхьIаьржа увттаве! — аьннад Цагена.

ЮХМАЧЧАХЬА ДАЛАРЕ

— Ва, са юртахой! Мишта хетт шоана, фу мах болаш я ерригаш а дотоца — дошоца кхаьла йола са фертеи, гIовтали, палчакхи? Фу мах болаш ба со тIавагIа ди? — яхаш, ший даси — нанаси шийна яьча Iалашонах курал еш хиннав цхьан вIаьхийча сага воI.

— Бакъдар аьлча, хIамаш-м, царех ала кхы хIама доацаш, царна доал деш волчун ший болча маьхал а дукха дукхагIа мах болаш я, — аьннад Цагена. Цхьабакъда, сона хетачох, из-м саг селлар кура — сонта хила везаш хIама дий-хьогI? Дош дар хьона уж лелаечун мах лакхагIа баларе!

ШИИ МАХ-М ХОВШ ХУЛ

Лоам чура лоа а деша, иштта а сиха а, Iаьржа а шийла а доагIаш дола Тийрк, кхы а бирсденна ха хиннай из.

— Ва нах, оарцагIадовла! — яхаш, цIогIа детташ Тийрко геттара даькъазваьккха Iохьош вола цхьа вIаьхий саг хьаваьккха хиннав Цагена.

ХIаьта цхьа-ши кIира даьначул тIехьагIа, цунна баркал ала, лаьрхIа, кхехкаяь котам а яхьаш, Цаген волча ший сесаг яйта хиннай вIаьхийча саго.

— Даьллахь, ма дика ховш хиннаб-кх цу хьа мара ший мах! — аьнна, цо яйта котам, хьа а па эцаш, цун сесагага юхакховдаяьй хиннай Цагена.

ХЬО А ЛЕЛАЦИЙ?

— ХIанз пу хьай керта тIа туллар кий я мотташ лелий хьо? — аьнна хиннад биркъе хIамаш ювхача Цагенага цун лоалахочо.

— Ай, ва воше, — аьннад Цагена, — хьо а лелаций цу хьай белаж тIа багIар корта ба мотташ?

ДИКАГIА ДОЛА ЛОВЗАР

Цаген зIамига волча хана хиннад, яхаш дувц из.

— Дерригача ловзарех малагIа ловзар хетт хьона дикагIа? — хаьттад Цагенага.

— Саг йоалаяьча деш дола ловзар хетт-кх, — аьннад Цагена. — Цигача-м шортта яъа хIама а ма хулий!

ДIаяздаьр Абу МАЛЬСАГОВ.

СПОРТ

ФУТБОЛ

6 денз 13 августага кхаччалца хул СССР-а спорта заслуженни мастера, СССР-а заслуженни тренера Н. П. Морозовна хетаяь 1971 — 1972 шерашка баьрий футболах ловзара Ерригсоюзни турнира зональни яхьаш.

Мехка из турнир кхаь зоне хул: Казахстане, Украине, вай республике. Вай зоне турнире ловзаргья кхелатарий сборни ялх команда: г. Москван, РСФСР, Грузе, Армене, Молдаве, Нохч-ГIалгIайчен. Вай команда ловзаргья тIа ца йоагIаш йисача Туркмене команда метта, зачете йоацаш а.

Шоай зонашка ловзаш призовой моттигаш яьха шишша команда 1988 шера 3 11 октябрга кхаччалца хургйолча финале дакъа лоацаш хургья. Турнира финале хьалхара моттиг яьккхача спортсменашта СССР-а мастералла кандидата цIи лургья.

1988 шера 6 августа г. Грозне Орджоникидзе цIерагIча стадионе торжественни хьале турнир хаеллаш цига дакъалоацаш болчарга моаршал хоатташ а царна ловца боаккхаш а дош аьлар профсоюзий ВДФСО Нохч-ГIалгIай Областной Совета председатела Щетинин Владимир Ильича. Цул тIехьагIа города комсомольцаша зизаш делар командашта. ДЮСШ «Терек» дешархоша турнира дакъа лоацараша зизаши вай города сурт тIадола вымпели елар.

Белгалдаккха доагIа турнире дакъа лоацаш СССР-а сборни команда эггара чIоагIагIа цIи хазарех вола, цун массазара легендарни капитан, г. Мельбурне хиннача яхьий олимпийски чемпион, СССР-а спорта заслуженни мастер Игорь Александрович Нетто хургхилар. Из г. Москверча кхелетарий сборни команда воккхагIвола тренер ва РСФСР-ен Эскарен сборни командай доакъашхой вIашагIкхеташ парад хинначул тIехьагIа ловзар дIадоладе къаьстта цунна бокъо елар.

Шин дийнахьа лайзаб футболисташ. Хьалхарча дийнахьа города Москвера команда Грузе командал котъяьлар счет: 4:1 йолаш, РСФСР-а сборни команда Армене командал — 5:0 счет йолаш, Нохч-ГIалгIайчен команда Молдаве командал 2:0 счет йолаш котъяьлар.

ШоллагIча дийнахьа ловзаш РСФСР-а сборни командас Нохч-ГIалгIайчен команда эшайир счет 2:1 йолаш, г. Москверча командо Молдаве команда — счет 2:0 йолаш, хIаьта Грузеи Арменеи командаш лайзар счет 0:0 йолаш.

Цхьан дийнахьа са а леIа 9 августа лайзар командаш.

* * *

1988 шера 7 августе Орджоникидзе цIерагIча стадионе лайзар Нохч-ГIалгIай АССР-а кубок яккхара «Даймохк», «Машиностроитель» яха футбольни командаш. Счет 2:1 йолаш котъяьлар «Даймохк» яха команда, Нохч-ГIалгIай АССР-а кубок а яьккхар.

Т. МАГОМЕДОВА.

Школьни реформа — массане юкъара гIулакх

ХIАНА ЕХАР ДЕШАРХОЙ БРИГАДА

Кхувш йоагIача тIехьенна кхетам луча къаьстта моттиг дIалоац берий производственни бригадаш вIашагIйоххаро. Сунженски районе Нестеровская станицерча юкъерча школера берий производственни бригада «Путь к коммунизму» яхача колхозе хозрасчетагIа болх беш яр. Колхозо хьаденнача ялх гектар лаьттан тIа бераша дIа а ювш, доал а деш, хьалкхейора нарсаш, помидораш, кабуц, свекла, иштта кхыяраш.

Колхоза цу школаца бувзам бола дукха ха я. 1986 шера 2 июле колхозои школаси яьча договорагIа 5—9 классашка деша дагIача бераша вIашагIъеллар 50 саг чувоагIаш йола школьни производственни бригада. Колхоза кулгалхой цкъарчоа раьза боацаш хилар уж бераш зIамига доландаь. ХIана аьлча, дIадахача шерашка бераша баьча балха опыто хьахьоккхар 5—6 классашкара бераш дика цу балхах кайоалаш ца хилар.

ХIаьта а воспитатела Гишкаев Мохьмада из шеко йохайир. 50 дешархо чувоагIаш йола бригада вIашагI а елла, шоай болх колхозе дIаболабир. Iуйрийна доагIар бераш балха. Боккхийчарна нийсса, шоай болх дика бе гIертар уж. Дукха дар царна духьала тувсаш. Транспорт йоацаш, делкъийга даа хIама доацаш моттигаш а нийслора. Бераша, хIаьта а, дог раьза долаш къахьегар. Дийнахьа 3—5 сом доаккхар цар. Тайп-тайпара салоIам болаш хIамаш юкъе а кхувлаш, уж кIаьдлургбоацаш, йоагIача ханал совгIа цар болх бергбоацаш дола гIулакхаш а тIахьожам а лелабора хьехархошеи воспитателашеи.

1987 шера бригадо 300 тонн сомаши баьцадаараши хьалкхедир, 5 эзар сом алапи даьккхар. Из доккха гIо дар колхоза. Цу шерашка традици а хинна дIаэттадар колхозе йоккха мероприятеш йолча, цIейш дездеча, социалистически яхьа итогаш еча хана бераш цига хьехар. Колхоза Снйлен улга тIа хьалтеха доахкар берий сурташ. Дай-ноаной хьа а ухаш дехар дора ши-ший бер бригаде дIаязде яхаш. Дегаш гIоздаьнна дар бераш а.

Дика кхетадора бераша халкъа боахама шоаш хьегача къих беркат далга. КIаьдвенна юхавала лаьрхIа цхьаккха а вацар берашта юкъе. Из бар ма барра боккха къахьетама кхетам луш болх.

Цу тайпарча коллективашка цаI шоллагIчоа тIехьа а латташ, шоайла яхь а лелаеш, хIаман хьурмат а деш, кхевеш вола зIамига саг вай кхоане я, хIана аьлча къахьегамца мара далац сага сий а хилац рузкъа а.

Колхоза комсомольски комитета секретара газета тIа яьккхаяр «Колхозацара юкъара гIулакх» яха корреспонденци. Цу тIа дар укх тайпара дешаш: «ДегIаухалга сихдара пятилетка шоллагIча шера кхы а дукхагIа хIама де лерхIаш да бераш хIаьта колхоза кулгалхой оагIогахьара шоаш дIадоладаь дика гIулакх хьаллацар ловш а да».

ЗIамига дале а, бераша шоай дош кхоачашдир. Гишкаев Мохьмада кулгал а деш, цар Iунал а деш лелайир 10 гектар сомий беш, 3 гектар свекла, цул совгIа, помидораша, ябакхашта, свеклана, кабуца, хьажкIашта оасар дир. ЧIоагIа раьза дар бераш шоай кулгалхочоа — Мохьмада. Ший низ, опыт кхо ца еш, бехктокхаме, безаме болх беш хьавоагIар из.

Бригада вIашагIъеллача 15 шера хIаьта санна иштта дика цхьоагIо йолаш, цхьа саг цIагIа ца Iеш толамаш доахаш болх беш хиннаяц из.

1986 шера 29 октябре бераша арахийцача «Молния» яхача листокаш тIа язду: «1987 шера культураш дIаювча тха школерча дешархоша хьинаре дакъа лоацаргда. Шин дийнахьа опытни участок цIен а яь, 4 гектара тIа 8 тайпа кIа дIадуврrда. Кастта баьцадаарашта лаьрхIа кхы а 4 гектар лаьтта оахаргда дешара-производственни бригадо».

ТIаккха, иштта бехктокхаме, колхоза кхашка къахьегаш хинна бераш, укх шера фу деш да-теш? «Путь к коммунизму» яхача колхоза правленена а ховш дацхьогI бераш болх бе раьза доацалга. Берий дог хIана ийккхад балхах? Из вайна хIанз ховргда.

— Укх шера школа производственни бригада вIашагIйоллаш формализм юкъеера. Массаволча дешархочунга, уж раьза бий беций а ца хьожаш заявленеш язъяйтар производственни бригаде дIаэца, аьнна, цул тIехьагIа бригада вIашагIъелларг а лаьрхIа, списокаш школе хьалтехар, — йоах Гишкаев Мохьмада.

Хьалха иштта дацар. Дешархой бригада Совето бригаде чувоагIа дешархо во лелаш, во дешаш, балха тIера воацаш, школа общественни вахара юкъе дзза дакъа ца лоацаш вале, производственни бригаде хьаэцацар. Иштта чар бригадерчарна тIехьакхе гIерташ дикагIа дешар, дисциплина тоайора. Бригадана юкъе ца водаш висачоа боккха бохам хулаш моттиг яр.

ШоллагIа бахьан да школа а колхоза правлене парткомо а бераш теркал ца деш дитар. Укх шера шийттакхойтта саг чувоагIаш йолча бригадо хьалкхеяь 500 кг нарсаш хьаккхий ферме дIаяхьийтар.

Бераша къа а хийга, хьадаь хIама миштa мегад шоана иштта дог ца лазаш, зехьа доаде, аьлча, колхоза керттерча агронома Аксютенко Валентина Михайловнас йоах: Нарсаш ханнахьа чуэца вIаштIехьдаланзар берий. Нарсий бос байра, цхьаккха моттиг нийсъяланзар тхона уж дIаэца раьза йолаш...

Хетий шоана колхоза керттерча агронома къамаьл нийса? Бехк моллагIчун бале а, нарсаш кхеяьраш, дIаэца тхогара яхаш удаш, делхаш лийннараш бераш ма дий. Бераша йоах: «Тхога кулгалхоша гойтар во хьокхам ба».

ИттлагIча классе дешаягIача Шадиева Асяс, дог чIехкаш, дийцар:

«Укх шера со массехк дийнахьа яхай балха. Цига хIанз безаме яц, дIадахача шерашка санна тхо теркалдеш цхьаккха саг вац. Хьажал, тха кха уллача, оаха салоIача цIенна юххе Iоайоассаяь карбамит улл, къаьстта догIаш делхача хана аьттехьа ваха йиш йоацаш хьаж йоагIа цох, тIаккха карбамит йокъа а луш, цу тIера бIеха газ ярж. цо тхо цамогаш ду. Цудухьа цIагIарбараш раьза бац тхо балха ахийта».

Иштта чIоагIа бохам баьнна я иттлагIча классера дешархо Точиева Люба: «Оаха хьийга къа дайнад, колхозо деш новкъостал дац. Оаха салаIара кийчдаь хIама дац тхо делкъийга чудолхача помещене, даа хIама лоаттадац. ТIаккха фу безам хургба болх бе».

Агроном Евлоев Iаьла а ва раьза воацаш.

Раьза боацараш дукха ба укхаза, хIаьта гIо де саг воаца мара.

Нестеровскерча юкъерча школа директора декхараш кхоачашдеш хинна Ерохина Вера Ивановнана дика ха ма дезий, берашта цкъа харцо йича, уж тIехьагIа тешарг ца хилар. Бераша къахьийга рузкъа довш латташ хилча хIана яьннай юстара колхоза партком, профком, керттера специалисташ? Тахан вай дIахьийхар мара дий берашта кхоана ховргдар а цар Iомадергдар а.

Зуламе бараш, тунеядцаш, цIена боаца нах. харцо ювцараш хьалкхебераш вай воаш да, воай хьокхамца. Иштта мара мишта кхетаде деза колхоза а школа а берашца леладу гIулакхаш.

— Берий нарсашца хьаккхарч ма юзаяьйий оаш, тIаккха бераша дIайийна гектар помидораш хьатIаяьнначул тIехьагIа юха хIана аьхай оаш? — аьнна, хаьттача Аксютенкос, хинна хIама доацаш санна сабаре жоп делар: — «Уж аьхай-кх оасарах хьал а йикъа. доал де саг воацаш йисандаь. Юрта Совета председателалла гIолла йийхача а мегадац сона школа директор тхоаш долча хьайоалае, тIаккха сона хацар берий спискаш тIа малав. Иштта йисар-кх помидораш а. Школаи колхозеи кулгалхой шоайла бехкаш дIа-юха дехкаш багIаше а, дохараш бер деташ мадий. ТIаккха школьни реформа — массане юкъара гIулакх да, аьнна берригача вай мехка чакхъяьннача уйлан сагота бац-теш уж? Берий къахьегам дегIабоалабарца, царна массайолча оагIорахьара чIоагIа знанеш яларца, сакхетам лакхбирца мара кхоачашдулургдий школьни реформа декхараш?

Т. МАЛЬСАГОВА.

ГАЬНАРА — ГАРГАРА

КОРАЯЬЙ ИЗ ТАЙПА КХЫЙОАЦА ДIАЯЗЪЯЬ ХИННА ТОЛСТОЙ ОАЗ

Цу записа истори укх тайпара да. 1908 шера 22 июле Эдисона цIихезача американски изобретатела, фонограф хьаьйчо. Л. И. Толстойгара дийхад: английски французски меттала хьа оаз дIаязъяйта сога, аьнна.

«...Дерригача дунен халкъашта Iа кайкарал дича бакъахьа дар. — язду Эдисона, — малагIа а цхьа идей, адамле моральнии социальнии даькъе дIахьалхашкахьа яргйола идейш кхайкайича. Са фонограммаш дерригача цивилизованни мехкашка дIаяржаш я, хIаьта США-м миллион гаргга я уж. Хьа цIи сийленца дуненна а йовзаш я, со тешаш ва, Хьа кхайкаралга миллионаш болча наха чIоагIа уйла тIаяхийта ладувгIаргхиларах... ХIаьта уж дешаш, хьо санна вола «теш» бахьан долаш даиман дахаргда...».

КIезига уйла яьчул тIехьагIа, Толстойс, раьза ва со; аьнна, жоп деннад. 1908 шера 23 декабре, Толстой цIагIарча лоро Д. Маковицке дневника тIа дIаяздаьд: «Эдисони кхы ши англичанини вера Лев Николаевича оаз дIаязъеча юха из екийтен, аьнна, фонограф а яхьаш». 24 декабре: «Лев Николаевич... тахан духхьашха, фонографа дIаяздеш къамаьл далехьа, къаьстта английски текст шаьръеш, Iомаеш вар».

Оаз дIаязъя хоза наьхасанна кийчлуш вар Толстой, саготдора, чIоагIа а дукха а уйла йора. Эдисона яххача хьисапе «дерригача цивилизованни мехкашкарча» миллионаш болча нахага ше дергдола кхайкарал, мишта хилча бакъахьа да-хьогI, яхаш. ШоллагIча дийнахьа фонографа чу английски меттала дIаяздир цо шиш «Дикача сагах оалаш хиннар» (английски меттала даьккхача «Гостиница» аьнна цIи елар цунна) а шиш философски трактатшкара доакъаш а.

Дуккхача шерашка из звукозапись 1914 шера ерригa Эдисонски центр йоага а еш цIи яьннача хана, (цаI мара йоаца Марк Твена оаз дIаязъяь хинна фонограмма санна) дIаьннарг лаьрхIа хиннай.

ХIанз гучадаьннад, дIаязъяь Лев Николаевича оаз, духхьала их цаI ца йоагаш йисалга. Из хьагучадаккхара дукха къахьийгар йовзаш йола американски йоазонхочо Бел Кауфмана, Нью-Йоркски публични библиотека болхлочунца Эдвард Казинеца, Эдисона Музейна доалдеш йолча Мэри В. Боудинга.

Москверча Паччахьалкхен литературни музейга ше дайтача каьхата тIа Мэри Б. Боулинга яздора:

«...ХьалхагIа цкъа гIоттадаь Iийнадац, Толстой Эдисона лаьрхIа оаз дIаязъяьча валикех, къаьстта английски меттала дIаязъяьча шиннех, дола дош...

Уж лаха оттаро гIо дир, цунца ювзаенна йола массехка корреспонденции документации гучаяккха, бакъда валикаш шоаш корош лацар. Уж яьнна хиннача цIеро хIалакдаьд, аьнна, лоархIаш дар...

Из иштта хиннадале а, оаш дайтача каьхата жоп далар духьа, тIа даьча йоазонца белгалъянза мелйолча валикага геттара уйлеи теркам тIабахийта хьежар тхо. ХIанз дог гIоз а даьнна хоам бу аз шуга, «Гостиница. Берашта дола кица» уж шиъ английски меттала Толстойс дIаязъяь хинна валик хьакорабаь хиларах.

Из хIанзарга баьннаб Уолтер Миллер студе болхлочо из ший цIагIа лелабаь хиларах. Тхона хетачогIа, 1914 шера яьннача цIеро хIалакбаь дIабаькхкаб цу хана «Общества доастамал яха запись тIа хинна (иштта аьннад Эдисона «Даьла паччахьле шоана чу йоалл» яхача трактата тIарча даькъах) валик...»

«ХIаьта а, — язду Мэри Б. Боуддинга дIахо. — нагахьа санна тIехьагIа из гучабоале аз дIахойтаргда шуга».

Лев Толстой хьаькъал заман йIоахалах чакх а дувлаш, нахаца къамаьл де йиш йолаш да. Тамаш а я из-м, 80 шу хьалхагIа дIаязъяь Толстой оаз таханарча денна йоагIаш санна, машара, нийсхонна, низ ца бара тIахьехаш ек-кх. Юхаметтаоттаяь Толстой оаз дукха ха йоацаш даймехка цIакхаьчай.

Лев ШИПОВ,
Паччахьалкхен литературни музея воккхагIвола Iилман болхло.

№ 22 йолча юкъерча профессионально-технически училища 1988—89 дешара шера дешархой дIаэц

Училища автотранспортни предприятешта лаьрхIа укх специальностех лакха квалификаци йола специалисташ кийчбу:

1. Автомобилашта ремонт яра вола слесарь, автомобила водитель — дешара ха — 1 шу.
2. Электросварщик, автомобила водитель — дешара ха — 1 шу.
3. Производства тIера а воаккхаш «ВС» категорех йолча автотранспортни средствай водитель, — дешара ха — 5 бутт.
4. «ВС» категорех йолча автотранспортни средствай водитель — сайрийна Iомабара, дешара ха — 5 бутт, дIаэц Советски Эскара мугIарашка гIулакх даь баьнараш.
5. Юртарча электростанцешта лаьрхIа электромонтер, автомобила водитель — дешара ха — 1 шу.

Училище деша багIарашта 30 сом стипенди тел, дикача общежитеца Iалашбу. Училища тIехдика чакхъяьккхараш мехка лакхерча дешара заведенешка деша хьежабу.

Училище деша отташ ер каьхаташ эш:

1. Паспорт.
2. Дешарах дола документ.
3. Водителашта лаьрхIа медицински справка.
4. Ялх сурт (3х4 бустам болаш).

Занятеш 1988 шера 1 августе дIайолалу.

Тха адрес: 15 молсовхоз, Центральни усадьба, СПТУ-22. «Центральни рынкерча» автостанцера рейсови автобусаца дIаваха веза. Телефон: 5-45-2-21, е 5-45-2-17.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 АВГУСТ ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Джузеппе Верди». Художественни фильм. 8-гIа сери — Небесная Аида». 9-гIа сери — «Къаьна бозбуанча». Перерыве (9.50) — Кердадараш.
11.10 — «Дакъа лоацараш».
15.45 — «Салтий пенсе», «Иван Никулин». Документальни фильма премьера.
16.35 — Мультфильмаш: «Воккха саг Мазайи пхьагалаши». «ГIеттача дахкех иллеш».
17.00 — Музыкальни ганз. П. Чайковске, А. Скрябина, Дж. Россине произведенешта юкъера концерт.
17.45 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагIеи».
18.45, 22.50 — Тахан дунен тIа.
19.05 — «Шунца дагадувлаш...». «Госзаказах кердадар».
19.50 — «Джузеппе Верди». Художественни фильм. 9-гIа сери — «Къаьна бозбуанча».
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «ДоттагIий экран», «Польша кинематографах».
23.00 — Эстрадни илле дунен халкъашта юкъерча фестивалех.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйринара гимнастика.
8.20 — «СибарегIара хьоалчагI». Кемеровера передача.
8.55 — «Достоевске сурташ». Iилма-довзийтара фильм.
9.15 — Испански мотт. Iомабу 1-гIа шу.
9.45 — «Архитектор Шехтель».
10.20 — «Гуйран совгIаташ». Документальни фильма премьера.
10.40 — Мультфильмаш: «Чучело-мяучило». «Приключения на плоту». «Как будто».
11.10 — Фильм — берашта. «Макар-следопыт». 3-гIа сери.
12.15 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.45 — «Кхерама пхи минут». Художественни фильм
14.10, 23.40 — Кердадараш.
14.15 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Огненные дороги». 11-гIа сери.
16.45 — Кердадараш (гIалгIай меттала).
16.50 — «Къастар». Художественни фильм.
18.30 — «Керттера критерий — гIулакх» (нохчий меттала).
19.00 — Фильм.
19.05 — «Нохч - ГIалгIайче» Информационни программа.
19.20 — «Граждански оборона: Iомадар, проблемаши соцамаши».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Поэзи. Марина Цветаева».
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Выставка». Художественни фильм. 1-гIа сери.
22.55 — Волейбол В. И. Саввина сийна дунен халкъашта юкъера турнир. МаIанах. Японе сборни — СССР сборни.

12 АВГУСТ ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Джузеппе Верди». Художественни фильм. 9-гIа сери — «Къаьна бозбуанча».
9.45 — «Даха лаьтта!».
10.45, 15.30, 16.55 — Кердадараш.
15.45 — Орловски студе телевидене программа.
17.00 — Дунен халкъашта юкъера фольклора фестиваль. Хьаеллара церемони. Горьке цIерагIча ЦПКИО-ра трансляци.
18.00 — «Цкъа аьхки». Мультфильм.
18.15 — «ХIана, сендухьа».
18.45 — Тахан дунен тIа.
19.05 — XIX партконференце курсагIа.
19.30 — Фольклора дунен халкъашта юкъера фестивала концерт.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Фольклора дунен халкъашта юкъера фестивала концерта дIахододар.
22.50 — «Взгляд».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйринара гимнастика.
8.20 — Воронежски профсоюзий филармоне вокальни дуэта концерт.
8.40 — «Федор Тютчев». Iилма-довзийтара фильм.
9.00 — Мультфильмаш: «Илья Муромец и Соловей разбойник». «ДогIа».
9.20 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
9.50 — «Двойник приходит на помощь». Художественни фильм (ГДР)
11.10 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
11.40 — Фильм — берашта. «Ребячий патруль».
12.45 — «Гаьнарен — улувреи». Документальни фильмаш.
13.20, 23.00 — Кердадараш.
13.25 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Огненные дороги». 12-гIа сери.
16.45 — Кердадараш (нохчий меттала).
16.50 — Телефильм.
17.20 — «Наьна мотт — дунен чура кор» (гIалгIай меттала).
17.50 — Телефильм.
18.10 — «ТелезIий» (нохчий меттала).
18.30 — «Литературни пIаьраска» (нохчий меттала).
19.00 — Мультфильм.
19.10 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.25 — «Илли». Фильм-концерт
19.55 — Реклама.
20.00 — «Дийла сахьат». НГIАССР Лакхехьарча Совета Председателаца Х. Х. Боковцара беседа.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Выставка». Художественни фильм. 2-гIа сери.
23.10 — «Синьора Виктория». Документальни фильма премьера

РАДИО

11 АВГУСТ ЕРА

7.45 — Юха а увзаш дегIахар сихдар.
7.57 — 8.00 — Передачай программа. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.27 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (гIалгIай меттала).
8.50 — 9.00 — Реклама.
11.30 — Госприемка: гIулакхаши проблемаши (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — Болхлошта хетар.
15.15 — 15.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Къамаьл ду районни радиос. Малгобенски районера передача.
17.31 — Юрта боахама дикагIболча болхлошта хетаяь музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — «Унахцlено» яха радиожурнал (нохчий меттала).

12 АВГУСТ ПIАЬРАСКА

7.45 — 8.00 — «Юртара Iуйренаш». Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — Баьцадараш леладераш шоайла яхье баьннаб (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 — Продукце дикал — предприяте кизга (гIалгIай меттала).
11.15 — 12.00 — «Халкъа пандарча Димаев Iумарах дола дагалувцамаш» яхача циклера передача.
15.15 — 15.30 — Перестройнах йоазонхочун хетар (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — КПСС ЦК июльски (1988 ш.) Пленума решенеш — вахаре! ГIулакх миштта ду шоана? (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 — ДоттагIлен концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — Вахара хьисап — советски» (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи кIезиг-дукх морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 28 — 33, Грозне 31—33 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бнйсана 15—20, дийнахьа 25—30 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 254-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05203. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2635.